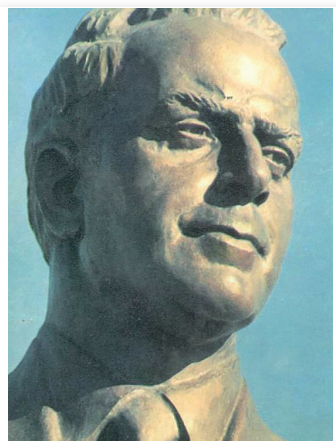

Milli azadlıqdan
şirin nemət yoxdur!

J. Aliyev

**YENİ
AZƏRBAYCAN**

Azərbaycan dövlət mülkiyyəti Azərbaycan xalqının milli servatıdır

Qazet 1993-cü ilin aprel ayından nəşr olunur. Yeni Azərbaycan Partiyasının orqanı.

05 aprel
2025-ci il,
şənbə
№ 055 (6883)
Qiyməti
60 qəpik

Cənub Qaz Dəhlizi böyük uğur hekayətidir

**İlham Əliyev : Enerji təhlükəsizliyi ölkələrin
milli təhlükəsizliyinin ayrılmaz hissəsidir**

SOUTHERN GAS CORRIDOR ADVISORY
COUNCIL 11th MINISTERIAL MEETING

GREEN ENERGY ADVISORY
COUNCIL 3rd MINISTERIAL MEETING

Baku, 4 April 2025

CƏNUB QAZ DƏHLİZİ MƏŞVƏRƏT ŞURASI
ÇƏRÇİVƏSİNDƏ NAZİRLƏRİN 11-ci İCLASI

YAŞIL ENERJİ MƏŞVƏRƏT ŞURASI
ÇƏRÇİVƏSİNDƏ NAZİRLƏRİN 3-cü İCLASI

Bax səh. 2

Nümunəvi platforma

Bax səh. 3

YAP Mərkəzi Aparatında görüş keçirilib

Bax səh. 5

Orta Dəhliz nəhəng haba çevrilir

Bax səh. 3

Rədd edirik!

Keçmiş Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin tənzimlənməsində lap əvvəldən mənfi rol alan Fransa hazırda Azərbaycanla Ermənistan arasında sülhəratma prosesində ikitərəfli danışıqlar nəticəsində mühüm irəliləyişə nail olunduğu bir vaxtda öz pozuculuq əməllərini daha da intensivləşdirib. Bu xüsusda növbəti dəfə Fransanın Avropa və xarici işlər naziri Jan-Noel Baron çıxış edib. Yənisəy Sarayının təmsilçisinə Bakıdan sət cavab isə özünü çox gözəltməyib. “Aprelin 2-də Fransanın Avropa və xarici işlər naziri Jan-Noel Baronin Milli Assambleyanın Xarici İşlər Komissiyasında çıxışı zamanı Azərbaycan-Ermənistan sülh prosesi və ermənişilliyə şəxslərin məhkəmə işi ilə bağlı səsəndirdiyi iddiaları qətiyyətlə rədd edirik”. Bu barədə Xarici İşlər Nazirliyinin (XİN) mətbuat katibi Ayan Hacızadənin Jan-Noel Baronin Fransa Milli Assambleyasında Azərbaycan əleyhinə səsəndirdiyi əsaslız iddialara dair şərhində bildirilib.

Postmüharibə dönəmində Yənisəy Sarayından gələn açıqlamaları təhlil etdikdə aydın şəkildə görünür ki, Makronun özü başda olmaqla komandasının əksər təmsilçiləri sülh prosesinə bilərəkdən maneçilik törətməyə çalışırlar. Xatırladaq ki, sülh prosesi ilə bağlı formalaşan Brüssel formatı məhz Yənisəy Sarayının birtərəfli mövqə tutması nəticəsində bütönlüklə iflasa uğrayıb. Bundan sonra təxminən bir ildir ki, danışıqlar məhz Azərbaycanın, şəxsən Prezident İlham Əliyevin təşəbbüsü əsasında ikitərəfli formatda...

Bax səh. 4

Yalan dəyirmanına su tökənlər...

Öz siyasətində ardıcıl olaraq müstəqillik, suverenlik prinsiplərindən çıxış edən Azərbaycan erməni lobbisinin təsiri altında olan bir sıra dairələrin ölkəmizlə bağlı irəli sürdükələri əsaslız ittihamları heç vaxt cavabsız qoymur və ikili standartlara qarşı qətiyyətlə mövqə sərgiləyir. Elə bu günlərdə Azərbaycan-Birləşmiş Krallıq parlamentlərarası əlaqələr üzrə işçi qrupunun rəhbəri Fariz İsmayilzadə Birləşmiş Krallıq parlamentinin Ermənistan üzrə parlament qrupuna etiraz məktubu ünvanlayıb. Məktubda deyilir ki, Birləşmiş Krallıq hökumətinə bu yaxınlarda etdiyiniz müraciətlə əlaqədar biz 30 illik erməni işğalı dövründə törədilmiş müharibə cinayətləri, etnik təmizləmələr və hərbi təcavüz üçün məsuliyyət daşıyan şəxslərin mühakiməsi prosesini nüfuzdan salmağa yönələn əsaslız ittihamları qətiyyətlə rədd edirik. Bu insanların “hərbi əsir” adlandırılması, azadlığa buraxılmasına çağırışlar edilməsi onların törətdikləri və əsaslı sübutlarla təsdiqlənən cinayətlərinə göz yumulması deməkdir.

Ermənistanın ötən əsrin doxsanıncı illərinin əvvəllərindən başladığı təcavüzkarlıq siyasəti nəticəsində Azərbaycan sözlün əsl mənasında humanitar fəlakətlə üzləşib. Üç onillik ərzində ərazilərimizdə ermənilərin törətdikləri çoxsaylı müharibə cinayətləri dəhşət saçır...

Bax səh. 4

ABŞ-ın “TikTok” siyasəti...

ABŞ-ın aylardır davam edən “TikTok macərası” yenidən aktuallaşıb. Xatırladaq ki, yanvar ayında ABŞ-da “Amerikalıları Xarici Nəzarət Edilən Proqramlardan Müdafiə Aktı” qüvvəyə minib və Çinin ByteDance şirkətinin nəzarəti altında olan TikTok-un ABŞ-da fəaliyyəti faktiki olaraq qadağan edilib. Bununla belə, Tramp TikTok-a möhlət verib və Ədliyyə Nazirliyinə qanunu 75 gün ərzində tətbiq etməməyi əmr edib. Həmin müddət isə bu gün, aprelin 5-də başa çatır - həmin dövrə qədər TikTok-un ABŞ bölməsinin satışı ilə bağlı sövdələşmə tamamlanmalıdır, əks halda proqram bloklanacaq.

Qeyd edək ki, Donald Tramp özünün andiçmə mərasimindən dərhal sonra İlön Mask və ya Larri Ellison kimi milyardərlərin TikTok sosial şəbəkəsini ABŞ hökuməti ilə birgə müəssisə formasında satın almasını dəstəkləməyə hazır olduğunu bəyan etmişdi. Tramp təklif etmişdi ki, alıcı şirkət 50 faiz səhmi ABŞ dövlətinə təhvil versin və bunun qarşılığında razılaşmanın həyata keçirilməsinə icazə verilsin. O xəbərdarlıq etmişdi ki, əgər sosial şəbəkə satılmasa, yenidən bloklanma təhlükəsi ilə üzləşəcək.

Bu təklif isə həm iqtisadi, həm də siyasi dairələrdə geniş müzakirələrə səbəb olmuşdu. TikTok-un ABŞ-da fəaliyyəti ilə bağlı...

Bax səh. 6

3-cü prezident də impiçment edildi

Koreya Respublikasının Konstitusiyə Məhkəməsi Prezident Yun Sok Yolun impiçmentini təsdiqləyib. Məhkəmə heyətinin yekdilliklə çıxardığı qərarla göstərilir ki, Yun Sok Yol “hüquqi dövlətin və demokratik idarəetmənin əsas prinsiplərini pozub. Məhkəmənin qərarına əsasən, ölkədə 60 gün ərzində növbədənəonar prezident seçkiləri keçirilməlidir.

Xatırladaq ki, bundan öncə 2017-ci ildə Cənubi Koreyanın dövlət başçısı Pak Kın He də impiçmentə məruz qalmışdı.

2024-cü ilin sonunda Cənubi Koreyada müxalif partiyalar prezidentin impiçment edilməsi ilə bağlı məsələ qaldırılmışdı. Yun Sok Yol isə könüllü olaraq istefa vermək niyyətində deyildi. Müxalifəti Şimali Koreyaya rəğbət bəsləməkdə ittiham edən Yun Sok Yol dekabrın 3-də ölkədə hərbi vəziyyət elan etdi və paytaxt Seula ordu yeritdi. Hərbi vəziyyət fonunda şəhərin küçələrində ağır hərbi texnikalar hərəkət edirdi. Orduya parlamenti mühasirəyə almaq əmri verildi. Prezident Yun Sok Yol öz çıxışında bəyan etmişdi ki, onun hərbi vəziyyət rejimini tətbiq etməkdə məqsədi ölkənin təhlükəsizliyini və azad konstitusiyə quruluşunu Şimali Koreya yönümlü qüvvələrdən qorumaqdır. Onun sözlərinə görə, ona qarşı impiçment proseduru həyata keçirmək cəhdləri...

Bax səh. 7

İdeoloji təmayüllərin savaşı...

Bax səh. 7

Kimin kimə daha çox borcu var?

Bax səh. 6

Cənub Qaz Dəhlizi böyük uğur hekayətidir

İlham Əliyev : Enerji təhlükəsizliyi ölkələrin milli təhlükəsizliyinin ayrılmaz hissəsidir

Aprel 4-də Bakıda, “Gülüstən” sarayında Cənub Qaz Dəhlizi Məşvərət Şurası çərçivəsində nazirlərin 11-ci və Yaşıl Enerji Məşvərət Şurası çərçivəsində nazirlərin 3-cü iclasları keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev tədbirdə iştirak edib.

Dövlətimizin başçısı tədbirdə çıxış edərək qonaqları salamlayıb: “Mən Brüsseldən gəlmiş qonağımızı xüsusi olaraq salamlayıram. Cənab komissar, xoş gəlmisiniz. İlk dəfədir ki, bu tədbirdə iştirak edirsiniz. Lakin hamımız bilirik və mən artıq qeyd etdim ki, Cənub Qaz Dəhlizi Məşvərət Şurası 11-ci dəfədir Bakıda toplaşır. Azərbaycan tərəfindən başlanmış və Avropa Komissiyası tərəfindən dəstəklənmiş bu vacib toplantı enerji təhlükəsizliyi sahəsində yənasmaların formalaşdırılmasında, həmin məsələlərin həllində və birgə səylərimizin əlaqələndirilməsində mühüm rol oynamışdır. Həmçinin bu gün birgə foto çəkdiyimiz zaman söylədim ki, bəlkə də bizə daha çox yer lazım olacaq, çünki komanda genişlənir. Bu isə əməkdaşlığın çox yaxşı təzahürüdür. Vaxt keçdikcə prosesdə iştirak edən ölkələrin və şirkətlərin sayı artır, onlar orta məqsəd ətrafında birləşir. Birinci məqsəd əməkdaşlığın gücləndirilməsidir, çünki əməkdaşlıq olmadan enerji təhlükəsizliyi layihələrinin heç biri mümkün olmazdı.

İkinci məqsəd özləri, öz qonşuları və tərəfdaşları üçün enerji təhlükəsizliyini təmin etməkdir. Hesab edirəm ki, bizi birləşdirən tərəfdaşlığın və əməkdaşlığın çox müsbət əzmi məsuliyyətimizin aydın təzahürüdür. Bu, istehsalçıların, tranzit ölkələrin və istehlakçıların məsuliyyətidir. Əlbəttə ki, bu prosesin üç əsas iştirakçısı arasında maraqların tarazlığı beynəlxalq maliyyə təsisatlarının dəstəyi ilə bizim hekayətimizi və ya hekayətlərimizi uğura çevirdi. Ölkələr, onların hökumətləri, investorlar, şirkətlər, aparıcı maliyyə təsisatları bizim komandamızdır və bu komanda genişlənir. Bu gün heç vaxt görünmədiyi kimi aydındır ki, enerji təhlükəsizliyi ölkələrin milli təhlükəsizliyinin ayrılmaz hissəsidir. Mən hətə deyərdim ki, bu gün biz, həmçinin sənaye təhlükəsizliyi haqqında danışa bilərik, çünki sənayeni inkişaf etdirmək üçün bizə enerji ehtiyatları, neft-kimya məhsulları, gübrələr lazımdır. Azərbaycan isə xam neftin, təbii qazın, neft məhsullarının, neft-kimya məhsullarının və gübrələrin istehsalçısı və ixracatçısıdır”.

Dövlət Neft Şirkətinin Azərbaycan daxilində və ondan kənarda həm hasilat, həm nəql olunma, həm də çatdırılma ilə məşğul olduğunu bildirən dövlətimizin başçısı vurğulayıb ki, uzun illər ərzində Azərbaycan etibarlı tərəfdaş olub və bundan sonra da olacaq - Avropa Komissiyasının yüksək rütbəli nümayəndələrinin qeyd etdikləri kimi, Azərbaycan enerji sahəsində etibarlı tərəfdaşdır və Pan-Avropa qaz təchizatçısıdır. Bu, həqiqətdir. Qaz təchizatımızın coğrafiyası genişlənir. Bakıda keçirilən son görüşdən, yəni, 10-cu Məşvərət Şurasından sonra əlavə 5 ölkənin təbii qazımızın alıcısına çevrildiyini söyləyən Prezident İlham Əliyev bu gün Azərbaycan təbii qazının 12 ölkəyə çatdırıldığını, onlardan 10-unun Avropa ölkəsi, 8-inin isə Avropa İttifaqının üzvü olduğunu qeyd edib: “Avropada qaz təchizatımızın coğrafiyası birmənalı olaraq genişlənəcək, çünki bu gün bəzi Avropa ölkələrinin qazpaylama şəbəkəsinin yaradılmasında artıq iştirak edirik. Onların bəzilərində yoxdur, digərləri isə genişləndirilməlidir və Azərbaycan investor kimi bunu etməyi planlaşdırır. Beləliklə, qaz təchizatımızın coğrafiyası birmənalı

olaraq müxtəlif yollarla, o cümlədən interkonnektorlar vasitəsilə genişlənəcək.

Təbii ki, biz mövcud qaz boru kəməri sisteminin genişləndirilməsində birgə səylər haqqında düşünməliyik. Cənub Qaz Dəhlizi hamımız üçün böyük uğur hekayətidir. Bu gün 3500 kilometrlik integrasiya edilmiş boru kəməri sistemi bir çox ölkələrin enerji təhlükəsizliyi üçün əsas arteriyədir. İndi o, tam gücü ilə işləyir. İstər Cənubi Qafqaz Boru Kəməri, istərsə də TANAP və ya TAP - Cənub Qaz Dəhlizinin üç ayrılmaz hissəsi tam dolu işləyir. Biz onları genişləndirməliyik. Əlbəttə ki, bunun üçün bizə maliyyələşmə lazım olacaq. Burada biz vacib bir nöqtəyə gəlib çıxırıq və bu məsələni dəfələrlə qaldırmışıq. Bəlkə faydalı qazıntı layihələrinin maliyyələşdirilməsini dəyərdən qaydıraraq qəbul etmiş beynəlxalq maliyyə təsisatları, xüsusən də müşahidə etdiyimiz böyük geosiyasi dəyişiklikləri nəzərə alaraq, öz siyasətinə yenidən baxsınlar. Çünki nəql infrastrukturuna və hətta hasilata əlavə sərmayələr qoyulmasa, bu, çox problemli olacaqdır”.

AÇG, “Şahdəniz” və “Abşeron”un bu gün bir çox ölkələrin enerji təhlükəsizliyini təmin edən neft və qaz yataqları olduğunu bildirən dövlətimizin başçısı bir neçə ildən sonra bir çox digər neft-qaz yataqlarının da istismarına başlanılacağını bəyan edib: “Beləliklə, müqavilələr artıq imzalanıb, işçi proqram təsdiqlənib. Boru kəmərlərinin çəkilməsi, Bakı-Tbilisi-Ceyhan, Bakı-Supsa neft boru kəmərləri və həmçinin Cənub Qaz Dəhlizi - bütün bu işlər qeyd etdiyim kimi, bütün iştirakçılarla əməkdaşlıq sayəsində görülmüşdür. Beləliklə, faydalı qazıntı layihələrinin maliyyələşdirilməsinin dayandırılması siyasəti başlayanda, bu, investorlara, şirkətlərə, ölkələrə müsbət olmayan signal göndərir. Bir sözə, düşünürəm ki, həmin mühüm məqam da, ola bilsin, müzakirə ediləcək”.

Prezident İlham Əliyev ümid etdiyini bildirib ki, Avropada çox geniş yaşıl gündəliyə baxmayaraq, faydalı qazıntı hasilatçıları və ənənəvi yənaqcaq enerji təhlükəsizliyinin mühüm meyarı kimi yaddan çıxmayacaq və ayrı-seçkiliyə məruz qalmayacaq: “Əslində, bu, bizim COP29-dəki mesajımız idi. Azərbaycan global beynəlxalq tədbirə ev sahibliyi etdiyi zaman qeyd olundu ki, faydalı qazıntıları zəngin olan ölkələrlə sərvətləri olmayan ölkələr arasında ayrı-seçkilik və ayrı-ayrı xətlər olmamalıdır. Əksinə, faydalı qazıntıları zəngin olan və bərpaolunan enerjiyə sərmayə qoyan ölkələr alqışlanmalıdır, onlara hücum çəkilməli deyil.

Beləliklə, düşünürəm ki, əgər belə bir mühüm məsələ öz həllini taparsa, onda hasilatçıların işi asanlaşar. Eyni zamanda, uzunmüddətli müqavilələr prosesi də vacibdir. Çünki hamımız bilir ki, neft və qaz, eləcə də enerji layihələrinə böyük sərmayələr yatırılmalıdır və siz onları uzun illərdən sonra qaytarırsınız. Yeri gəlmişkən, təbii ki, bu günə qədər biz ölkə kimi Cənub Qaz Dəhlizinə sərmayə qoymuşuq, lakin onlar hələ qayıtmayıb. Biz hələ də bu balansda sifra çıxmamışıq. Ona görə əmin olmalıyıq ki, gələn bir neçə illər əsas bazarımız olacaq Avropada bizim təbii qaza ehtiyac duyulacaq. Yəni, biz əmin olmalıyıq ki, bunun üçün hələ bir neçə il bazar olacaq. Əgər bizdə belə bir təminat olmasa, onda investorlar və ölkələr sərmayə yatırmayacaqlar. Beləliklə, təbii qazın böyük qitəliqə yaranacaq. Bizim ehtiyatlar isə məlumdur.

Biz bu il yeni yataqlarda, əsasən “Azəri-Çıraq-Günəşli” Dərin Qaz Strukturunda yeni hasilatın başlamasını gözləyirik. Həmçinin düşünürəm ki, “Abşeron” yatağında hasilatın artırılmasına dair razılaşmanın son

mərhələsindəyik. Yəni, ikinci fazaya keçid edərək hazırkı 1,5 milyard kubmetrə minimum 3 milyard kubmetr əlavə olunacaq”.

Yaşıl gündəlikdən söz açan dövlətimizin başçısı vurğulayıb ki, biz iki mühüm meyarı bir araya gətirə bildik və istehlakçılarımızın tələbatlarını qarşıladıq: “Azərbaycan və Avropa Komissiyası energetika sahəsində strateji tərəfdaşlıqla bağlı memorandum imza atdıqdan sonra Avropaya qaz təchizatımız təxminən 60 faiz artdı. Bu memorandum Avropa Komissiyasının Prezidenti və mənim tərəfimdən 2022-ci ilin ortasında imzalandı. Avropaya qaz təchizatımız 2021-ci ildə təxminən 8 milyard kubmetr idi. Ötən il demək olar ki, 13 milyard kubmetr oldu. Yəni, bu, bizim ümumi ixracatımızın təxminən yarısından çoxdur. Bu, 25 milyard kubmetrdir və bundan sonra da artacaq. Bu gün həmin həcm artıq kifayət qədər çoxdur. Yeni yataqları əlavə etmək və mövcud qaz yataqlarında hasilatı artırmaq planlarımızı nəzərə alaraq, biz birmənalı olaraq istehlakçılarımıza daha çox qaz verəcəyik. Bir sözə, təsəvvür edə bilərsiniz ki, əgər bizə daha çox təbii qaza qənaət etmək imkanı verən yaşıl enerji gündəliyini əlavə etsək, Azərbaycan enerji təhlükəsizliyi baxımından tərəfdaşları üçün daha mühüm rol oynayacaq”.

Bu gün Günəş və Külək Enerji stansiyalarına aid sərmayədarlarımızla artıq imzalanmış müqavilələr bizə 2030-cu ilə qədər 6 gigavatt günəş və külək enerjisi təmin edəcək. Qeyd etdiyim kimi, nəticədə daxilə bu gün elektrik enerjisinin istehsalında istifadə etdiyimiz təbii qaza xeyli dərəcə qənaət etmək imkanı yaranacaq və həmin qazı ixraca yönəldəcəyik. Biz öz sərmayələrimizlə fəal şəkildə inkişaf edirik. Ermenistan işğalından azad edilmiş Şərqi Zəngəzur və Qarabağ ərazilərində su elektrik enerjisi potensialına gəldikdə, biz artıq 270 meqavattlıq su elektrik stansiyalarını qurmuşuq. Artıq 30-dan çox kiçik su elektrik stansiyası istismara verilib və maksimum növbəti beş ildə bu rəqəm əlavə 30 kiçik su elektrik stansiyası ilə 500 meqavata çatdırılacaq. Beləliklə, nəticədə 2030-cu ilə qədər 6,5 gigavattlıq enerji potensialı yaranacaq. Sizi, sadəcə, məlumatlandırmaq üçün deyər bilərəm ki, bu gün Azərbaycanın yaradılmış imkanları 8 gigavattından çoxdur. Beləliklə, biz növbəti beş il ərzində bərpaolunan mənbələrdən enerji istehsal potensialımızı demək olar ki, iki dəfə artıracağıq”.

Yaşıl Enerji Məşvərət Şurasının iclasında Azərbaycan Avropaya gedən yaşıl kabelin də müzakirə olunacağına əminliyini ifadə edən Prezident İlham Əliyev bildirib ki, həmin layihənin texniki əsaslandırma işləri son mərhələdədir. “Beləliklə, tam başa çatandan sonra birmənalı olaraq maliyyələşmə ilə bağlı praktiki danışıqlar başlayacaq. Əlbəttə, biz indidən söyləyə bilərik, ümid edirik ki, yaşıl enerji layihələrinin maliyyələşdirilməsi ilə bağlı məhdudiyyətlər qoyulmayacaq. Lakin düşünürəm ki, Avropa təsisatlarında həmin layihələrin ümumi maraq doğuran layihə səviyyəsinə qədər təkmilləşdirilməsi vacibdir.

Bununla mən əməkdaşlığımızın fəal formatında əldə etdiyimiz nəticələri yüksək dəyərləndirərək, çıxışımı yekunlaşdırıram. Baxmayaraq ki, Bakıda ildə bir dəfə toplaşırıq, lakin bütün il ərzində çoxsaylı tədbirlər, görüşlər, konfranslar, ikitərəfli və çoxtərəfli tərəfdaşlıq formatları olur və bu format işbirliyi üçün əsas yaradır. Məşvərət Şurasında isə hər dəfə olduğu kimi, biz ötən il ərzində gördüyümüz işləri nəzərdən keçiririk və gələcək addımları planlaşdırırıq. Mən hər iki Məşvərət Şurasına uğurlar arzu edirəm” - deyər dövlətimizin başçısı çıxışını bitirib.

Azərbaycan Avropa bazarında ixrac coğrafiyasını genişləndirmək istəyir

İlham Əliyev Avropa İttifaqının enerji və mənzil məsələləri üzrə komissarını qəbul edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev aprel 4-də Cənub Qaz Dəhlizi Məşvərət Şurası çərçivəsində nazirlərin 11-ci və Yaşıl Enerji Məşvərət Şurası çərçivəsində nazirlərin 3-cü iclaslarında iştirak edən Avropa İttifaqının enerji və mənzil məsələləri üzrə komissarı Dan Yorgensenə qəbul edib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Prezident İlham Əliyev Azərbaycan ilə Avropa Komissiyası arasında qarşılıqlı etimada əsaslanan əməkdaşlığın uzun və uğurlu tarixinin olduğunu dedi, bunun xüsusilə hazırkı dövrdə enerji məsələlərinin mühüm amilə çevrilməsində rolunu vurğuladı. Dövlətimizin başçısı enerji sahəsində Avropa bazarının bizim üçün əsas bazar olduğunu qeyd edərək, Azərbaycanın bu ba-

zarda ixrac coğrafiyasını genişləndirmək istədiyini bildirdi.

Dan Yorgensen ilk növbədə Avropa Komissiyasının Prezidenti Ursula Fon der Lyayenin salamlarını dövlətimizin başçısına çatdırdı.

Prezident İlham Əliyev salamlara görə minnətdarlığını bildirdi, onun da salamlarını Ursula Fon der Lyayenə çatdırmağı xahiş etdi.

Qonaq xüsusilə bu mürəkkəb zamanda Azərbaycanın Avropa-nın enerji təhlükəsizliyinə verdiyi töhfəyə görə minnətdarlığını bildirərək vurğuladı ki, ölkəmizlə əməkdaşlığa çox böyük önəm

verilir və bunu gələcəkdə də inkişaf etdirmək istəyirlər.

Avropa İttifaqının enerji və mənzil məsələləri üzrə komissarı COP29-un ölkəmizdə uğurla keçirilməsi münasibətilə təbriklərini çatdırdı.

Söhbət zamanı həm təbii qaz, həm də yaşıl enerji sahələrində əməkdaşlıq məsələləri müzakirə olundu. Bildirildi ki, Avropa İttifaqı öz imkanları çərçivəsində bu istiqamətlər üzrə əməkdaşlığa dəstək verməyi düşünür.

Görüşdə Azərbaycanla Avropa İttifaqı arasında enerji dialoqunun uğurla aparıldığı vurğulandı, bunun gələcəkdə də davam edəcəyinə ümidvarlıq bildirildi.

Yaşıl enerji sahəsində əməkdaşlığın genişləndirilməsi ilə bağlı memorandum imzalanacaq

İlham Əliyev Türkiyənin enerji və təbii sərvətlər nazirini qəbul edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev aprel 4-də Cənub Qaz Dəhlizi Məşvərət Şurası çərçivəsində nazirlərin 11-ci və Yaşıl Enerji Məşvərət Şurası çərçivəsində nazirlərin 3-cü iclaslarında iştirak edən Türkiyə Respublikasının enerji və təbii sərvətlər naziri Alparslan Bayraktarı qəbul edib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, görüşdə Azərbaycan ilə Türkiyə arasında enerji sahəsində əlaqələrin genişləndirilməsi, o cümlədən hidrokarbonatlar və elektrik enerjisi sahələrində əməkdaşlıqla bağlı fikir mübadiləsi aparıldı, bunun gələcəkdə daha da inkişaf etdirilməsi üçün böyük imkanların olduğu qeyd edildi. SOCAR ilə Türk Petroları və BOTAS arasında əməkdaşlıq müsbət qiymətləndirildi, bu birgə fəaliyyətin gələcəkdə Azərbaycan, Türkiyə və digər ölkələrdə həyata keçirilməsi məsələsi müzakirə olundu. Elektrik enerjisinin ixracı məsələsinə toxunuldu, bu xüs-

da SOCAR-ın artıq Türkiyəyə satışlar həyata keçirdiyi vurğulandı.

Bu gün “AzərEnerji” ASC ilə Türkiyənin Elektrik Ötürülməsi Anonim Şirkəti (TEİAŞ) arasında Naxçıvandan 75 meqavatt həcmində elektrik enerjisinin ixracı ilə bağlı imzalanacaq sənədin əhəmiyyəti qeyd edildi, Azərbaycan, Gürcüstan, Türkiyə və Bolqarıstan arasında yaşıl enerji sahəsində əməkdaşlığın genişləndirilməsi ilə bağlı memorandumun imzalanacağı bildirildi.

Nümunəvi platforma

Aprelin 4-də Bakıda keçirilən Cənub Qaz Dəhlizi Məşvərət Şurası çərçivəsində nazirlərin 11-ci və Yaşıl Enerji Məşvərət Şurası çərçivəsində nazirlərin 3-cü iclasları Azərbaycanın regional və global enerji bazarlarında artan rolunu bir daha nümayiş etdirir. Prezident İlham Əliyevin açılış mərasiminə qatılması və çıxışı global enerji ailəsinə böyük bir ehtiramın, hörmətin nümunəsi kimi qarşılanmaqla, tədbirin xüsusi yüksək statusunu artırır. Hər iki tədbirdə dünyanın 24 ölkəsi, 7 beynəlxalq maliyyə institutu və 42 enerji şirkətinin nümayəndəsinin iştirakı isə dünyanın enerji sənayesi sahəsində mövcud reallıqların müzakirəsində Bakının mərkəzi coğrafiya olmasını təsdiqləyir.

İclas açılış sessiyasından sonra nazirlər sessiyası “Cənub Qaz Dəhlizi sessiyası: Cənub Qaz Dəhlizi-nin uğurlu istismarı, inkişafında tərəqqi və növbəti addımlar” və “Yaşıl enerji layihələri və yaşıl enerji dəhlizləri” üzrə plenar sessiyalarla davam edib. Məşvərət Şurası çərçivəsində Azərbaycan, Türkiyə, Gürcüstan və Bolqarıstan arasında yaşıl enerjinin ötürülməsi və ticarəti üzrə İkinci Nazirlər Görüşü, Xəzər-Qara Dəniz-Avropa Yaşıl Enerji Dəhlizi üzrə qeyri-rəsmi Rəhbər Komitə/Nazirlər Görüşü və Azərbaycan ilə Avropa İttifaqı arasında dənizdə külək enerjisinin inkişafı üzrə dəyirmi masa da keçirilib.

SOUTHERN GAS CORRIDOR ADVISORY COUNCIL 11th MINISTERIAL MEETING

CƏNUB QAZ DƏHLİZİ MƏŞVƏRƏT ŞURASI ÇƏRÇİVƏSİNDƏ NAZİRLƏRİN 11-Cİ İCLASI

GREEN ENERGY ADVISORY COUNCIL 3rd MINISTERIAL MEETING

YAŞIL ENERJİ MƏŞVƏRƏT ŞURASI ÇƏRÇİVƏSİNDƏ NAZİRLƏRİN 3-CÜ İCLASI

Baku, 4 April 2025

Cənub Qaz Dəhlizi və Yaşıl Enerji Məşvərət şuralarının Bakıda keçirilən iclasları Azərbaycanın global enerji ailəsində artan nüfuzunu nümayiş etdirir

Əməkdaşlığın yeni yol xəritəsi

Enerji iclaslarında müvafiq dövlət qurumlarının və müxtəlif ölkələrin nümayəndələri, xarici ölkələrin Azərbaycandakı diplomatik nümayəndəliklərinin başçıları, enerji sahəsində fəaliyyət göstərən nüfuzlu şirkətlərin rəhbərləri, eləcə də tanınmış biznes insanının bir araya gələrək səmərəli görüşlər keçirməsi, faydalı müzakirələr aparması əməkdaşlığın yeni yollarının müəyyən edilməsi baxımından mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Enerji sənayesində çalışan, sərmayələr xərcləyən nəhəng şirkətlərin nümayəndələrinin əhəmiyyətli təklifləri isə dünya miqyasında enerji təhlükəsizliyinin daha da möhkəmləndirilməsinə töhfə verir.

“Yaşıl enerji” ailəsinin üzvlərinin iclasda böyük bir investorlar qrupunda təmsil olunması Azərbaycanın bərpa olunan enerji sektoruna marağı əks etdirməklə, yeni layihələrə yol açır. Belə ki, Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin (BƏƏ), Səudiyyə Ərəbistanı, Çin, Türkiyə və digər ölkələrin sənaye və qabaqcıl texnologiyalar üzrə tanınmış şirkətlərinin Bakı iclasında yer alması “yaşıl enerji”nin aktual və gündəmdə ön plana çıxaraq yeni beynəlxalq platformaya çevrildiyini göstərir.

Enerji diplomatiyasının uğuru - Cənub Qaz Dəhlizi

Azərbaycan hazırda neft resursları ilə yanaşı, qaz tədarükü sayəsində Avropanın və digər region ölkələrinin etibarlı sadıq tərəfdaşına çevrilib.

Qaz nəqlinin ana arteriyası olan Cənub Qaz Dəhlizi layihəsi Azərbaycanın enerji diplomatiyasının ən uğurlu nümunələrindən biridir. Prezident İlham Əliyevin uzaqgörən si-

Azərbaycan yalnız qaz ixracatçısı kimi deyil, eyni zamanda, yaşıl enerji mənbələrinə sərmayə yatıraraq ölkə kimi də mövqeyini möhkəmləndirir. Ölkəmiz “yaşıl enerji” sahəsində böyük potensiala malikdir. “Yaşıl enerji”nin yeni trektoriyası olan işğaldan azad edilmiş Qarabağ və Şərqi Zəngəzurun ekosisteminin bərpası da nikbin perspektiv vəd edir. Mövcud də-

yərləndirmələrə əsasən, Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdakı hidroenerji, külək və günəş enerjisi, termal su mənbələrinin həcmi ölkə üzrə resursların təxminən 30-40 faizini təşkil edir. Həmin iqtisadi rayonlarda enerji gücünün həcmi 7200 MVT-dan artıq qiymətləndirilir. Təkcə Laçın və Kəlbəcərin dağlıq ərazilərində külək enerjisinin 2000 MVT həcmində texniki

yasəti nəticəsində həyata keçirilən bu layihə ölkəmizin dünya ölkələrinin enerji təhlükəsizliyində mühüm rol oynamasını təmin edib. 2020-ci ilin dekabrından nəql ötürücülüynü həyata keçirən Cənub Qaz Dəhlizinin sonuncu hissəsi - Transadriatik Qaz Kəməri (TAP) ilə təkcə Avropanın 10-dan çox ölkəsinə yanacaq ixrac edilir.

Hazırda illik 25 milyard kubmetr qaz nəql edən Azərbaycanın yaxın 5 il ərzində hasilatı və ixracı 20 faiz artıraraq ixracın həcmi 30-31 milyard kubmetrə qədər çatdırılması proqnozlaşdırılır. Həmin qazın 20 milyard kubmetrinin Avropaya nəqli nəzərdə tutulur. Bu nikbin proqnozlar Qaz İxrac Edən Ölkələrin Forumunun (GECF) bir neçə ay əvvəl açıqladığı hesabatda da öz əksini tapıb. Həmin proqnozlara

əsasən, Avropanın etibarlı və uzunömürlü qaz təminatı strategiyasında Azərbaycanın rolu daha da artacaq və 2025-2027-ci illərdə ölkəmizin qaz istehsalı və nəqli 40 faiz çoxalacaq. Nəticədə Avropaya qaz nəql edən TAP kəmərinin illik gücü 20 milyard kubmetri də ötmüş olacaq. Həmçinin, Avropa İttifaqı ölkələrinə Azərbaycanın enerji resursları ilə yanaşı, digər Xəzər dənizi ölkələrinin də yanacaq ehtiyatlarının cəlb olunması nəzərdə tutulur. Hazırda Aİ-nin enerji məsələləri üzrə nümayəndə heyəti ilə digər türk dövlətlərinin - Türkmənistan, Özbəkistan və Qazaxıstanla yanacağın Cənub Qaz Dəhlizinə ötürülməsi istiqamətində aktiv danışıqlar aparılmaqdadır. Bu isə Cənub Qaz Dəhlizinin daha da genişlənməsini təmin edəcək.

Böyüklüyü 25 milyard kubmetr qaz nəql edən Azərbaycanın yaxın 5 il ərzində hasilatı və ixracı 20 faiz artıraraq ixracın həcmi 30-31 milyard kubmetrə qədər çatdırılması proqnozlaşdırılır. Həmin qazın 20 milyard kubmetrinin Avropaya nəqli nəzərdə tutulur. Bu nikbin proqnozlar Qaz İxrac Edən Ölkələrin Forumunun (GECF) bir neçə ay əvvəl açıqladığı hesabatda da öz əksini tapıb. Həmin proqnozlara

əsasən, Avropanın etibarlı və uzunömürlü qaz təminatı strategiyasında Azərbaycanın rolu daha da artacaq və 2025-2027-ci illərdə ölkəmizin qaz istehsalı və nəqli 40 faiz çoxalacaq. Nəticədə Avropaya qaz nəql edən TAP kəmərinin illik gücü 20 milyard kubmetri də ötmüş olacaq. Həmçinin, Avropa İttifaqı ölkələrinə Azərbaycanın enerji resursları ilə yanaşı, digər Xəzər dənizi ölkələrinin də yanacaq ehtiyatlarının cəlb olunması nəzərdə tutulur. Hazırda Aİ-nin enerji məsələləri üzrə nümayəndə heyəti ilə digər türk dövlətlərinin - Türkmənistan, Özbəkistan və Qazaxıstanla yanacağın Cənub Qaz Dəhlizinə ötürülməsi istiqamətində aktiv danışıqlar aparılmaqdadır. Bu isə Cənub Qaz Dəhlizinin daha da genişlənməsini təmin edəcək.

“Yaşıl enerji”də yeni başlanğıc

istehsalında “yaşıl enerji”nin istehsalının payının artmasında əsas güc mənbələrindən biridir. 2030-cu ilədək ölkənin ümumi elektrik enerjisi istehsalında bərpa olunan enerji mənbələrinin payının 30 faizə çatdırılması hədəflənilir ki, bərpa olunan enerjinin üçqat artırılması digər hədəf olacaq üçün strateji əhəmiyyət daşıyır. Belə ki, istehsal edilən “yaşıl enerji”nin böyük bir hissəsi daxili ehtiyacların ödənilməsinə yönəldildikdən sonra, qalan hissəsi xaricə ixrac olunacaq. Bu məqsədlə “Xəzər-Qara dəniz-Avropa” dəhlizi infrastrukturunu yaradılmaqdadır. Bu, “yaşıl” dəhlizi Azərbaycanın bərpa olunan enerji sahəsində regional integrasiyada aparıcı ölkələrdən birinə çevirəcək.

Beləliklə, ölkəmizin bu mötəbər tədbirlərə ev sahibliyi global enerji ailəsinə bir araya gətirərək enerjinin şəxələnməsi, “təmiz enerji” və “yaşıl hidrogen” təşəbbüslərinin genişlənməsi istiqamətində əlavə fürsətlər yaradacaq.

ELBRUS CƏFƏRLİ

Orta Dəhliz nəhəng haba çevrilir

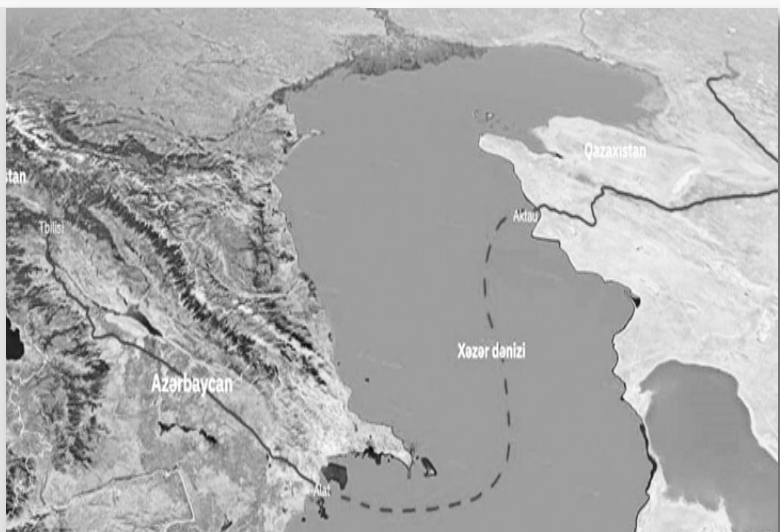
Sloveniya öz nəqliyyat şəbəkəsini bu dəhlizə birləşdirəcək

Hazırda global həblərdən birinə çevrilən Transxəzər Beynəlxalq Nəqliyyat Marşrutuna (Orta Dəhliz) maraq durmadan artır və bu nəqliyyat arteriyasına qoşulmaq istəyən ölkələrin sırası genişlənir. Xüsusilə də regionda yaranmış yeni geosiyasi düzən və fraqmentasiyalar fonunda meydana çıxan nəqliyyat-logistika xətlərinin şəxələndirilməsi bir çox ölkənin adıçəkilən marşrutda yer almasını şərtləndirməkdədir. Hətta Avropa ölkələri də Orta Dəhliz ailəsinə qoşulmaq üçün öz nəqliyyat infrastrukturlarını integrasiya etmək yönündə addımlar atmağa başlayıb.

Pekin və Bakının təşəbbüskarlığı sayəsində...

Bir neçə gün əvvəl Qazaxıstan və Sloveniyanın dövlət başçıları - Kasım-Jomart Tokayev və Nataşa Pirc Musarın görüşü zamanı nəqliyyat və logistika sektorunda kommunikasiyaların əhatə dairəsinin genişləndirilməsi zamanı rəsmi Lyublyana Orta Dəhlizə qoşulmaq niyyətini ifadə edib. Sloveniya hökuməti Luka Koper dəniz limanının digər nəqliyyat xətlərinə integrasiya olunması sayəsində Orta Dəhlizə çıxış əldə etmək istəyir. Nataşa Pirc bildirib ki, Qazaxıstanla əldə edilmiş ortaq razılığa əsasən, yaxın vaxtlarda solahıyyətli orqanlar nəqliyyat sxemlərinin əlaqələndirilməsi üçün konkret tədbirlər görəcəkdir.

Orta Dəhliz marşrutu Qazaxıstan, Xəzər dənizi, Azərbaycan, Gürcüstan və Türkiyə vasitəsilə Çin ilə Avropa ölkələrini birləşdirən nəhəng nəqliyyat qovşağıdır və Azərbaycan-Çin strateji tərəfdaşlığının möhkəmlənməsi bu dəhlizin coğrafiyasının genişlənməsinə də güclü töhfə verib. Belə ki, Pekin və Bakının artan təşəbbüskarlığı sayəsində Mərkəzi Asiya ölkələri

nin Orta Dəhlizə integrasiya olunması təşəbbüsləri reallaşdı və yeni hüquqi-iqtisadi əsaslar yaranıb. 2024-cü ilin mart ayında Qazaxıstan Prezidenti Qasım-Jomart Tokayevin Azərbaycana dövlət səfəri zamanı Siyandan Bakıya gələn konveyner qatarının birgə qarşılanma mərasimi keçirilib və bu, Çin-Qazaxıstan-Azərbaycan nəqliyyat itti-faqlarının faktiki nümayişini kimi yadda qalıb. Qazaxıstan bu addımı ilə Orta Dəhlizin genişləndirilməsində mühüm tərəfdaşa çevrilib. Eyni zamanda, Özbəkistan, Qırğızıstan və Tacikistanın dövlət başçılarının ötən il Azərbaycana səfərləri zamanı Orta Dəhlizin genişlənməsinə dair yeni fürsətlər yaranıb.

Ötən il Şuşada keçirilən Türk Dövlətləri Təşkilatının (TDT) qeyri-

Ötən ay Bakıda keçirilən “Trans-Xəzər Beynəlxalq Nəqliyyat Marşrutu” Beynəlxalq Assosiasiyası (TBNM BA) işçi qrupunun iclasında Orta Dəhlizdə daşınmaların həcmi artırılması üçün mövcud infrastrukturların modernləşdirilməsi və yeni logistika qovşaqlarının tikintisi, dəhliz üzərində yerləşən ölkələrin nəqliyyat-logistika şəbəkələrinin daha sıx əlaqələndirilməsi, rəqəmsal

Qarabağ Bəyannaməsinin bəndlərindən biri

rəsmi Zirvə görüşündə də Şərqi Qərb nəqliyyat dəhlizinin ən axıcı qolu kimi Transxəzər in əhəmiyyəti-nə toxunulub və TDT ölkələri tərəfindən imzalanan Qarabağ Bəyannaməsində Orta Dəhlizə integrasiyanın gücləndirilməsində dair niyyətlər ifadə olunub.

Bəyannamənin tələblərinə uyğun olaraq, dəhlizin bir çox coğrafiyalarında əsaslı yenidənqurma işləri aparılıb, Mərkəzi Asiya bölgəsində dəmir yolu və liman infrastrukturunu müasirləşdirilib, digər nəqliyyat xətləri ilə birləşdirilib. Qazaxıstan “Transxəzər”də zəruri nəqliyyat infrastrukturunu yeniləşdirib. Məngis-tay vilayətində uzunluğu 64 kilometr olan Kunk və Jetbay kəndlərini bir-

ləşdirən respublika əhəmiyyətli yolların əsaslı təmirini başa çatdırıb. Kurik limanı Azərbaycanın Beynəlxalq Dəniz Limanı ilə əlaqələndirilib. Aktau ilə yanaşı, həmin limandan daşınan beynəlxalq yüklər Xəzər dənizi vasitəsilə Bakı Beynəlxalq Limanına, oradan isə Gürcüstan, Türkiyə və Avropa ölkələrinə göndəril-məkdədir.

Orta Dəhliz ailəsinin digər üzvü Özbəkistan da öz nəqliyyat infrastrukturunu yeniləyərək şəxələndirməyə fəal rol alır. Bir müddət əvvəl Özbəkistan-Qırğızıstan-Çin yeni dəmir yolunun inşası razılaşdırılıb və bu layihənin icrası “Avrasiya Marşrutu”nu rolunun artırılmasına hesablanıb. Eləcə də “Tacikistan Dəmir

Yolları” nəqliyyatın səmərəli işləməsi üçün infrastrukturunu inkişaf etdirmək, təkmilləşdirmək, optimal nəqliyyat marşrutları, kommunikasiyalar qurmaq yönündə tədbirlər həyata keçirməkdədir. Türkiyə Dövlət Dəmir Yolları da Orta Dəhlizdə yükdaşımaları artırmaq üçün öz səylərini gücləndirməkdədir.

Layihənin yaradıcılarından biri olan Azərbaycan Orta Dəhlizə integrasiya istiqamətində fasiləsiz infrastrukturunu yeniləyib, Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu xətti modernləşdirilib, Bakı Beynəlxalq Dəniz Ticarəti Limanının yükqötürmə və yükötürmə gücü artırılıb, qonşu ölkələrlə nəqliyyat bağlantılarının çevikliyi təmin olunub.

Azərbaycan regionun nəqliyyat xəritəsini müəyyənləşdirir

idarəetmənin qurulması və digər məsələlər müzakirə olunub. 10 ölkənin dəmir yolu administrasiyası və nəqliyyat şirkətlərinin yüksək səviyyəli rəsmilərinin iştirak etdiyi tədbirdə yeni strateji hədəflər müəyyənləşdirilib. Orta Dəhlizdə yer almaq niyyətlərini bildiren Polşa, Litva, Sinqapur, Bolqarıstan və Rumıniyanın müvafiq qurumlarının nümayəndələri mövcud nəqliyyat şəbəkə-

lərinin əlaqələndirilməsi üçün tədbirlər ssenarisi hazırlanacağını vurğulayıblar.

Göründüyü kimi, Azərbaycanın əsas oyunçu və mərkəzi coğrafiya olduğu Transxəzər dəhlizinin fiziki sxemi artıq formalaşmaq üzrədir. Bu dəhlizin növbəti dayanacağı Zəngəzur xətti olacaq ki, nəticədə Çin və Mərkəzi Asiya

ölkələri ilə Avropa ölkələri arasında nəqliyyat əlaqələrinin şəxələndirilməsi tam təmin ediləcək. İkiterəfli, üçtərəfli və çoxtərəfli əməkdaşlığın simvoluna çevrilən Orta Dəhliz Azərbaycan müasir geoiqtisadi və geosiyasi platformalarda yerini və mövqeyini daha da gücləndirəcək.

E. CƏFƏRLİ

Rədd edirik!

XİN Fransanın baş diplomatını faktlarla üz-üzə qoydu

Keçmiş Dağlıq Qarabağ münəqişəsinin tənzimlənməsində lap əvvəldən mənfi rol alan Fransa hazırda Azərbaycanla Ermənistan arasında sülhyaratma prosesində ikitərəfli danışıqlar nəticəsində mühüm irəliləyişə nail olduğu bir vaxtda öz pozuculuq əməllərini daha da intensivləşdirib. Bu xüsusda növbəti dəfə Fransanın Avropa və xarici işlər naziri Jan-Noel Baron çıxış edib. Yelisey Sarayının təmsilçisinə Bakıdan sərt cavab isə özünü çox gözəltməyib. “Aprelin 2-də Fransanın Avropa və xarici işlər naziri Jan-Noel Baronin Milli Assambleyanın Xarici İşlər Komissiyasında çıxışı zamanı Azərbaycan-Ermənistan sülh prosesi və erməniəsilli şəxslərin məhkəmə işi ilə bağlı səsləndirdiyi iddiaları qətiyyətlə rədd edirik”. Bu barədə Xarici İşlər Nazirliyinin (XİN) mətbuat katibi Ayxan Hacızadənin Jan-Noel Baronin Fransa Milli Assambleyasında Azərbaycan əleyhinə səsləndirdiyi əsassız iddialara dair şərhində bildirilib.

Azərbaycanın legitim tələbinin sual altına alınması qəbulədlməzdir

Postmüharibə dönməində Yelisey Sarayından gələn açıqlamaları təhlil etdikdə aydın şəkildə görünür ki, Makronun özü başda olmaqla komandasının əksər təmsilçiləri sülh prosesinə bilərəkdən maneçilik törətməyə çalışırlar. Xatırladaq ki, sülh prosesi ilə bağlı formalaşan Brüssel formatı məhz Yelisey Sarayının birtərəfli mövqə tutmasının nəticəsində bütünlüklə iflasa uğrayıb. Bundan sonra təxminən bir ildir ki, danışıqlar məhz Azərbaycanın, şəxsən Prezident İlham Əliyevin təşəbbüsü əsasında ikitərəfli formatda davam etdirilir. Ümumiyyətlə, İkinci Qarabağ müharibəsi bitdikdən sonra sülh çağırışını ilk dəfə rəsmi Bakı edib. Ölkəmiz qalib statusuna rəğmən heç bir ilkin şərt irəli sürmədən qarşı tərəfə 5 baza prinsiplini özündə ehtiva edən sülh paketi göndərdi. Yəni də Fransa kimi ölkələrin təhriki ilə N.Paşinyan hökuməti

ti uzun müddət Azərbaycanın sülh çağırışına cavab vermədi. Bu xüsusda danışıqlar respublikamızın ardıcıl söyləri sayəsində yalnız son bir ildə intensivləşib. Nəticə də ümidvericidir. Artıq nəzərdə tutulan 17 bənddən ibarət sülh sazişi hər iki tərəfdən razılaşdırılıb.

Beləliklə, Cənubi Qafqaz regionu heç vaxt olmadığı qədər sülhə yaxındır. Yaranmış fürsət dəyərləndirilməli və məntiqi sonluğa çatdırılmalıdır. Burada da Azərbaycan ədalətli yanaşma ortaya qoyur. Ölkəmiz qalıcı sülh tərəfdarıdır. Bunun üçün ilk növbədə hüquqi baza təmin edilməlidir. Lakin Ermənistanın hazırda qüvvədə olan konstitusiyası zəruri olan hüquqi bazanı təmin etməkdən uzaqdır. Məğlub ölkənin əsas qanununun preampula hissəsində respublikamıza qarşı ərazi iddialarını özündə ehtiva edən müddəalar

yer alır. Azərbaycan hakimiyyəti uzun müddətdir ki, bununla bağlı narahatlığını bildirərək qarşı tərəfi konstitusiyaya dəyişikliyinə getməyə çağırır. Bu, tamamilə legitim bir tələbdir və bu tələbə hansısa başqa bir yozum verilməsi düzgün deyil. Ayxan Hacızadənin şərhində respublikamızın haqlı tələbinə növbəti dəfə diqqət çəkilib. Mətbuat katibi qeyd edib ki, Azərbaycan ərazilərinə qarşı iddiaların mövcud olduğu Ermənistan konstitusiyasının dəyişdirilməsi kimi iki ildən çoxdur müzakirə edilən legitim tələbin sual altına alınması və bunun yeni şərt kimi təqdim olunması qəbulədlməzdir. Əgər Fransanın iddia etdiyi kimi, həqiqətdən də sülh sazişinin tezliklə imzalanmasını dəstəkləyir, o zaman Ermənistan tərəfindən müvafiq addımların atılmasını təşviq etməlidir.

Məhkəmə prosesinə qarşı aparılan qarayaxma

Makronun komandasında yer alan nazir Jan-Noel Baron Milli Assambleyadakı çıxışında bir qədər də irəli gedərək hazırda Bakıda mühakimə olunan erməni əsilli şəxslərin müdafiəsinə qalxıb. Nazirin bu xüsusda səsləndirdiyi iddialar da heç bir məntiqi izaha sığmır. Həmin şəxslərin hansı səbəbdən saxlanıldığını hər kəsə bəllidir, internet resurslarında bu barədə geniş məlumatlar var. Həmin şəxslər Azərbaycanın suveren ərazisində qondarma rejimin yaradılmasında, çoxsaylı müharibə cinayətlərinin törədilməsində fəal iştirak ediblər, etnik təmizləmə aparılıb, minlərlə dinc azərbaycanlını amansızcasına qətlə yetiriblər. Nazir ədalətli və obyektivdir, ilk növbədə bütün bunlar barəsində danışmalı idi. O isə əsas faktların üstündən keçərək

cinayətkarların, separatçıların müdafiəsinə qalxıb. Müharibə cinayətləri, etnik təmizləmə, hərbi təcavüz, işğal və digər ağır cinayətlərdə ittiham olunan və ya məhkum edilmiş erməniəsilli şəxslərin azadlığa buraxılması çağırışlarına gəldikdə, A.Hacızadə bildirib ki, bu cinayətləri araşdırmaq, mühakimə etmək Azərbaycanın haqqıdır və BMT-nin İnsan Hüquqları Şurasının Əsassız Həbslər üzrə İşçi Qrupunun martın 13-də dərc olunmuş rəyi də bunu bir daha təsdiqləyib, məhkəmə prosesinə qarşı aparılan qarayaxma kampaniyasının əsassız olduğunu sübuta yetirib. “Ümumiyyətlə, digər ölkələrdə məhkəmə prosesinə müdaxiləyə cəhd edən Fransa tərəfinin, ilk növbədə, öz ölkəsində siyasi təqibləri və müxtəlif aksiyalarda etirazçıların öldür

rülməsi, Fransanın neokolonial siyasəti nəticəsində dənizasırtı ərazilərdə yerli əhaliyə qarşı işğalçılıq, Fransa parlamentində rüşvətxorluq və korrupsiya hallarının yayılması kimi faktları araşdırması daha uyğun olardı. Məsələn, eyni iclasda bir deputatın Fransada məhkəmə sisteminin qəbulədlməzliyi ilə bağlı sualına cavabında nazirin Fransa məhkəməsinin qərarını şərh edərək bilməyəcəyi cavabı da rəsmi Parisin ikili standartlarının göstəricisidir. Fransadan sülhə xidmət etməyən və regionda sabitliyi pozan addımlarına son qoymağı tələb edirik”, - deyərək XİN rəsmisi diqqətə çatdırıb.

Mübariz FEYİZLİ

Yalan dəyirmanına su tökənlər...

Öz siyasətində ardıcıl olaraq müstəqillik, suverenlik prinsiplərindən çıxış edən Azərbaycan erməni lobbisinin təsiri altında olan bir sıra dairələrin ölkəmizlə bağlı irəli sürdükləri əsassız ittihamları heç vaxt cavabsız qoymur və ikili standartlara qarşı qətiyyətli mövqə sərgiləyir. Elə bu günlərdə Azərbaycan-Birləşmiş Krallıq parlamentlərarası əlaqələr üzrə işçi qrupunun rəhbəri Fariz İsmayilzadə Birləşmiş Krallıq parlamentinin Ermənistan üzrə parlament qrupuna etiraz məktubu ünvanlayıb. Məktubda deyilir ki, Birləşmiş Krallıq hökumətinə bu yaxınlarda etdiyiniz müraciətlə əlaqədar biz 30 illik erməni işğal dövründə törədilmiş müharibə cinayətləri, etnik təmizləmələr və hərbi təcavüz üçün məsuliyyət daşıyan şəxslərin mühakiməsi prosesini nüfuzdan salmağa yönələn əsassız ittihamları qətiyyətlə rədd edirik. Bu insanların “hərbi əsir” adlandırılması, azadlığa buraxılmasına çağırışlar edilməsi onların törətdikləri və əsaslı sübutlarla təsdiqlənən cinayətlərinə göz yumulması deməkdir.

Dəhşət saçan müharibə cinayətləri

Ermənistanın ötən əsrin doxsanıncı illərinin əvvəllərindən başladığı təcavüzkarlıq siyasəti nəticəsində Azərbaycan sözün əsl mənasında humanitar fəlakətlə üzləşib. Üç onillik ərzində ərazilərimizdə ermənilərin törətdikləri çoxsaylı müharibə cinayətləri dəhşət saçır. İşğal zamanı Ermənistan bir milyona yaxın azərbaycanlını zorla yurduvasından didərgin salıb, Xocalı soyqırımı, urbisid, kultursid və ekosid aktları törədib. Azərbaycan şəhərləri və kəndləri yerlə-yeksan edilib, onun mədəni və dini mirası dağıdılıb, ətraf mühitə ciddi ziyan vurulub. Bundan əlavə, Ermənistan işğal olunmuş ərazilərdə minalar basdıraraq Azərbaycanı dünyanın minalarla ən çox çirklənmiş ölkələrindən birinə çevirib. Bu minalar mülki insanları öldürməyə və yaralamağa davam edir, keçmiş köçkünlərin geri dönməsini və bərpa səylərini ləngidir. Postmünaqişə dövründə 380-dən çox və-təndaşımız mina partlayışında həyat və sağlamlıqlarını itirib. Ümumilikdə isə Azərbaycanda 4 minə yaxın mina qurbanı qeydə alınıb.

Məktubda göstərilir ki, bütün bu hadisələrin daha bir dəhşətli nəticəsi isə itkin düşmüş 4 minə yaxın azərbaycanlının, o cümlədən qadınların və uşaqların aqibətidir. Ermənistan kütləvi məzarlıqlar barədə məlumat verməkdən imtina edir. Bununla yanaşı, erməni liderləri uzun müddətdir ki, azərbaycanlılara qarşı etnik nifrəti qızışdırırlar. Bütün bu cinayətlərə baxmayaraq, Ermənistanda heç kəs məsuliyyətə cəlb edilməyib, hərbi cinayətkarlar isə hələ də hörmət sahibidirlər. Birləşmiş Krallıq parlamentinin Ermənistan üzrə parlament qrupu öz öl-kəsinin hökumətinə müraciət ünvanlayanda ilk növbədə bu kimi faktlara istinad etməli və həqiqətin izinə düşməli idi. Belə görünür ki, Birləşmiş Krallıq parlamentinin Ermənistan həqiqət axtarışı ümumiyyətlə lazım deyil. Onlar öz məsuliyyətlərini, eləcə də Azərbaycanın Avropa üçün önməni unudaraq yalan dəyirmanına su tökməklə məşğuldurlar. Onların bu mövqeyi hazırda iki ölkə arasında cərəyan edən sülh prosesinə mənfi təsir göstərir. Məktubda bildirildiyi kimi, bu prosesin tənqid edilməsi haqq-ədalətə etinasızlıq göstərilməsi, etnik təmizləmənin və təcavüzün do-layısı ilə dəstəklənməsi deməkdir.

Azərbaycanın suveren hüququ

Qalib Azərbaycan ərazi bütövlüyünün və suverenliyinin bərpasına öz gücünə nail olduqdan sonra ədalət mühakiməsini təmin edir. 200-dən çox erməni Azərbaycan tərəfindən humanitar akt qaydasında azad edilərsə də, separatçı rejimin 30 illik işğal dövründə bir sıra dəhşətli müharibə cinayətlərində təqsirli bilinən üzvləri hazırda Bakıda məhkəmə qarşısına çıxarırlar. Azərbaycan qanunvericiliyinə uyğun olaraq, onlar hərbi təcavüz, müharibə cinayətləri, zorakılıqla yoxa çıxarma, qəsdən adam öldürmə, qanunsuz sahibkarlıq, işğalçı təcavüz, terrorçuluq, terrorçuluğu maliyyələşdirmə və s. kimi cinayətlərdə ittiham edirlər. Məktubda vurğulandığı ki-

tərlmədiyini dəfələrlə dilə gətiriblər.

Ərazilərimizdə müharibə cinayətləri törətmiş şəxsləri mühakimə etmək və ədalətin bərpasına nail olmaq Azərbaycanın suveren hüququdur və heç bir xarici dövlət, beynəlxalq təsisat buna müdaxilə edə bilməz. Müharibə cinayətlərinə yol vermiş şəxslər layiq olduqları cəzalarını almalıdırlar və bu, mütləq qaydada təmin ediləcəkdir. Erməni lobbisinin təsir altına düşən bəzi beynəlxalq təsisatların diqqətinə onu da çatdırmaq yerinə düşər ki, yuxarıda adları çəkilən şəxslərin özləri də zamanında yol verdikləri cinayətlərin bir çoxunu etiraf ediblər. O da etiraf olunur ki, ərazilərimizdə törə-

mi, məhkəmə prosesi şəffafdır, hüquqi təmsilçilik təmin edilir və amansız rəftarla bağlı heç bir şikayət daxil olmayıb. Yeri gəlmişkən, ədalət mühakiməsinə cəlb olunan şəxslərin özləri də istintaq prosesində onlara hər hansı bir təzyiq gös-

dilmiş müharibə cinayətlərinin böyük əksəriyyətinin sifarişləri məhz Ermənistan rəhbərliyindən, o cümlədən də hazırda özünü beynəlxalq auditoriyaya “sülh geyərçini” kimi təqdim etməyə çalışan baş nazir Nikol Paşinyandan gəlib.

Dünya üçün nümunə

Məktubda çox vacib məqamlara diqqət çəkilib. Bildirilir ki, davam edən məhkəmə prosesi Ermənistan tərəfindən törədilmiş hərbi təcavüzə və işğala, eləcə də onun siyasi və hərbi xadimlərinin daşdıqları məsuliyyətə işıq salır. Bu proseslə bağlı “narahatlıq” mühakimənin gedişini pozmaq və məhkəmənin işinə müdaxilə etmək cəhdləri anlamına gəlir. Lakin bu cür əsassız mövqə tutmaq əvəzinə, hüquqi prosesə kömək göstərilməsi ədalət mühakiməsinə və bölgədə möhkəm sa-

bitlik yaradılmasına töhfə verə bilər. “Bu cür məhkəmə yanaşması beynəlxalq birlik üçün gələcək münasibətlərin və beynəlxalq hüquq pozuntularının qarşısının alınmasında önəmli nümunədir. Cinayətlərə göz yumulması ədalətin bərqərar edilməsinə mane ola bilməz. Həqiqi və ədalətli məsuliyyət boş ritorika deyil, anlayışlı hərəkətlər tələb edir”, - deyərək Azərbaycan parlamentinin təmsilçisi vurğulayıb.

Mübariz ABDULLAYEV

YAP Mərkəzi Aparatında görüş keçirilib

Aprelin 4-də Yeni Azərbaycan Partiyasının (YAP) Mərkəzi Aparatında

YAP Gənclər Birliyinin sədri Bəxtiyar İslamov ölkəmizdə səfərdə olan Ve-

nesuela Bolivar Respublikası Milli Assambleyası sədrinin müavini, Venesuela-Azərbaycan parlamentlərarası əlaqələr üzrə dostluq qrupunun rəhbəri, Venesuela Vahid Sosialist Partiyasının Gənclər Təşkilatının üzvü Amerika Valentina Peres Davila ilə görüşüb.

Bəxtiyar İslamov YAP Gənclər Birliyinin fəaliyyəti barədə ətraflı məlumat verib. O, partiyanın Gənclər Birliyinin beynəlxalq əlaqələrindən bəhs edərək müxtəlif ölkələrin siyasi partiyalarının gənclər təş-

kilatları ilə fəal əməkdaşlığın həyata keçirildiyini vurğulayıb. B.İslamov bu səfərin iki ölkənin gəncləri arasında əlaqələrin inkişafına tökan verəcəyinə ümidvar olduğunu bildirib.

Amerika Valentina Peres Davila Venesuela Vahid Sosialist Partiyasının Gənclər Təşkilatı haqqında ətraflı məlumat verərək Yeni Azərbaycan Partiyasının Gənclər Birliyi ilə çoxşəxli əməkdaşlığın qurulması istiqamətində birgə fəaliyyətə hazır olduqlarını bildirib. O, hər iki partiyanın gənclər təşkilatının

beynəlxalq müstəvidə səmərəli işbirliyi imkanlarının olduğunu bildirib.

Görüşdə gələcək əməkdaşlıqla bağlı fikir mübadiləsi aparılıb.

Praqmatik xarici siyasət kursumuz...

Azərbaycan beynəlxalq təşkilatlarda uğurla təmsil olunur!

Ölkəmizdə həyata keçirilən islahatlar, uğurlu daxili siyasət kursu sabitlik adası kimi seçiyləndirilən Azərbaycanda bütün sahələrin inkişafını şərtləndirib. Azərbaycan bu gün regionun güc mərkəzinə çevrilib. Hər ötən gün ölkəmizin beynəlxalq mövqeyi daha da möhkəmlənir ki, bunun da əsasında güclü siyasi iradəyə söykənən müstəqil strateji kurs dayanır. Azərbaycanın iştirakı ilə regional miqyaslı, qlobal xarakterli strateji layihələrin reallaşdırılması, eləcə də ölkəmizin ikitərəfli və çoxtərəfli əlaqələrinin möhkəmlənməsi həyata keçirilən pragmatik xarici siyasətin pozitiv nəticələridir.

Bundan başqa, Azərbaycan qlobal xarakterli tələyüklü məsələlərin həllində aktiv iştirak edir. Bu məqamda ölkəmizin 2019-2022-ci illərdə Qoşulmama Hərəkatına uğurla sədrlik etməsini, 2026-cı ildə isə İslam Əməkdaşlıq Təşkilatına (İƏT) sədrlik edəcəyini xüsusi qeyd etmək lazımdır. Xatırladaq ki, 2024-cü il mayın 4-də Qambiya Respublikasında İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının 15-ci İslam Sammitində 2026-cı ildə İƏT-in 16-cı İslam Sammitinin Azərbaycanda keçirilməsi təsdiqlənib.

İƏT hər zaman mövqeyimizi dəstəkləyib...

Milli Məclisin Beynəlxalq münasibətlər və parlamentlərarası əlaqələr komitəsinin üzvü Nəzər Məhəməliyev “Yeni Azərbaycan”-a açıqlamasında bildirib ki, Azərbaycan öz siyasətində hər zaman İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı ilə əməkdaşlığa xüsusi önəm verib. Onun sözlərinə görə, İƏT hər zaman ölkəmizin Qarabağla bağlı mövqeyini birmənalı və ardıcıl olaraq dəstəkləyib və ötən dövr ərzində Azər-

baycanın suverenliyini, ərazi bütövlüyünü dəstəkləyən çoxsaylı qətnamələr qəbul edib: “Eyni zamanda təşkilata üzv olan ayrı-ayrı ölkələr həm bizə öz dəstəyini nümayiş etdirib, həm də dövlətimiz bu ölkələrə yardım əlini uzadıb. Xüsusilə, müharibənin ilk günlərindən Türkiyə, Pakistan və Əfqanıstan mənəvi və siyasi dəstəyini əsirgəmədi. İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının nümayəndələri Azərbaycanda

olaraq buradakı erməni vəhşiliyinin xüsusi şahidi oldular, öz ölkələri qarşısında məsələ qaldırdılar”.

dan (BMT) sonra ikinci ən böyük platformadır. Azərbaycan Qoşulmama Hərəkatına rəhbərlik etməklə təşkilatı ən yüksək səviyyədə təmsil etməyi bacardı”.

səbəb oldu. Çox böyük ümidlə gözləmələr də, heç bir beynəlxalq təşkilat və yaxud böyük dövlətlər tərəfindən açıq dəstək ala bil-

Sədrliyimiz təşkilatın nüfuzunu daha da artıracaq!

Deputatın sözlərinə görə, 2026-cı ildə İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının sədrliyinin Azərbaycana keçməsi ölkəmizin bu sahədəki təcrübəsindən xəbər verir:

“Azərbaycan İƏT-ə sədrlik etməklə daha məqsədli fəaliyyət ortaya qoyacaq. Azərbaycan beynəlxalq hüquqa çox hörmətlə yanaşır və bütün dövlətlərin maraqlarının ifadə olunmasını həmişə ön plana çəkir. Burada təbii ki, Azərbaycanın milli maraqları qorunur. Ümumiyyətlə, Azərbaycan qarşılıqlı iqtisadi, siyasi, mədəni və digər əlaqələrin formalaşmasına öz töhfəsini verir. Azərbaycanın İƏT-ə sədrliyi həmin təşkilatın nüfuzunu daha da artıracaq və nəticəsi olan işlər görülməkdir”.

Azərbaycan dünyaya nümunə oldu

N.Məhəməliyev bildirib ki, ölkəmizdə keçirilən bütün beynəlxalq tədbirlər ən yüksək səviyyədə təşkil olunur: “Bunun üçün çoxlu nümunələr göstərə bilərik. Məsələn, ötən ilin noyabr ayında ölkəmizdə baş tutan COP29 konfransı təşkilatçılıq, iştirakçıların sayı və qəbul olunan qərarların

növbəti mərhələdə daha ünvanlı olması baxımından ən nümunəvi tədbirlərdən biri idi. Eyni zamanda Azərbaycanın bir çox beynəlxalq təşkilatlarda rəhbərliyi olub. Azərbaycan Qoşulmama Hərəkatına (QH) 4 il sədrlik edib. Məlumdur ki, Qoşulmama Hərəkatı Birləşmiş Millətlər Təşkilatın-

həmrəylik, xarici ölkələrdə soydaşlarımızın keçirdikləri aksiyalar, Ermənistan cəmiyyətində parçalanmalara, qarşıdurmalara

Dünya birliyi haqlı mövqeyimizi qəbul edir!

sidir ki, dünya birliyi Azərbaycanın haqlı mövqeyini qəbul edir. Azərbaycan xalqı neçə illər keçməsinə baxmayaraq, öz təbii hüquqlarından imtina etməyəcək-

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi

Məqalə “Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi”nin maliyyə dəstəyi ilə “Azərbaycan Respublikasının dünya birliyinə inteqrasiyası, region ölkələri və digər dövlətlərlə, beynəlxalq təşkilatlarla əməkdaşlığının inkişaf etdirilməsi” istiqaməti üzrə hazırlanmışdır

dir. Qarabağı zamanla unutturmaq, (ermənilər və onlara havadarlıq edənlərin istinad etdikləri) ideyayı özünü doğrultmur”.

Sahib

Aİ iki seçim arasında - ya razı olacaq, ya da...

Aprelin 3-də NATO-ya üzv olan ölkələrin xarici işlər nazirlərinin Brüsseldə növbəti görüşü keçirilib. Toplantıda alyansın üzv dövlətlərinin müdafiə xərclərinin artırılması ilə bağlı məsələ əsas müzakirə predmeti olub. Bu məsələ ətrafında müzakirələr aparılan zaman Rubio alyansdakı müttəfiqlərin müdafiəyə daha çox büdcə ayırmasının vacibliyinə toxunub. O, Trampın NATO-ya üzv ölkələrin müdafiə xərclərini ümumi daxili məhsulun 5 faiz səviyyəsinə çatdırılması ilə bağlı hədəfini diqqətə çatdırıb. Rubio öz çıxışında Vaşinqtonun NATO-ya sadıq olduğunu bildirib, o cümlədən Rusiya-Ukrayna müharibəsi daxil olmaqla son proseslər fonunda alyansın təcili şəkildə möhkəmlənməsinin zəruriliyini vurğulayıb. NATO-nun Baş katibi Mark Rutte də üzv ölkələrə müdafiə xərclərinin ÜDM-in 3 faizindən yuxarı səviyyəyə çatdırılması barədə çağırış edib. Qeyd edək ki, artıq alyansın bir sıra üzv ölkələri müdafiə xərclərini ÜDM-in 2 faizinə qədər artırıb. Lakin Tramp bu xərcin 5 faizə qədər artırılmasını tələb edir.

Xüsusilə vurğulamaq lazımdır ki, Trampın son qərarından sonra ABŞ ilə Avropa İttifaqı arasında münasibətlər daha da gərginləşib. Belə ki, Ağ Evin rəhbərinin Aİ-dən idxal olunan mal və məhsullara yüksək həcmdə gömrük rüsumları tətbiq etməsi Aİ-nin üzv ölkələri tərəfindən narazılıqla qarşılanıb. Aİ və ittifaqın üzv ölkələri Trampın bu qərarına cavab olaraq adekvat tədbirlər görməyə hazırlanırlar. Maraqlıdır, gərgin münasibətlər fonunda Aİ-nin üzv ölkələrinin ABŞ-ın tələbi ilə razılaşması nə dərəcədə mümkün olacaq? Almaniya və Fransa tərəfindən hansı addımların atılması gözlənilir?

Trampın hədəfi...

Məsələ ilə bağlı politoloq Asif Nərimanlı “Yeni Azərbaycan” qəzetinə şərhində qeyd edib ki, Tramp Avropadan qazanc əldə etmək niyyətindədir. “ABŞ əvvəllər də müttəfiqlərinin müdafiə xərcləri ilə bağlı məsələni gündəmə gətirirdi. Tramp Ağ Evə qayıtdıqdan sonra bu məsələ daha da aktuallaşıb. Tramp açıq şəkildə bəyan edib ki, ABŞ artıq NATO-nun büdcəsinin ən ağır yükünü öz çiyinlərinə götürmək istəmir. Tramp administrasiyası bu yükəndən imtina etmək məqsədi güdür. Tramp NATO-nun büdcəsinin maliyyələşməsinə məsuliyyətin bölüşməsinə və müttəfiqlərin müdafiə xərclərini artıрмаğı tələb edir. Sözsüz ki, Trampın bu tələbinin arxasında müəyyən hədəflər dayanır. Tramp əsas xərci ABŞ-ın hərbi sə-

nayesinin daha da inkişafına yönəltmək istəyir. Amerikanın dövlət rəhbəri istəyir ki, Avropa ölkələri ABŞ-dan yeni silah-sursat və hərbi ləvazimatlar almaq üçün daha çox pul xərcləsinlər. Yeni Avropa ABŞ hərbi sənayesi üçün münasib bazara çevrilsin”.

Politoloqun sözlərinə görə, Tramp administrasiyası qlobal xərcləri azaltmaqla ABŞ-ı gələcək təhlüklələrə hazırlayır: “Trampın ABŞ-ın ölkə hüduddlarından kənarda bütün sahələri əhatə edən xərclərini azaltmaqda digər əsas məqsədi ölkəsinin qarşıdakı dövrlərdə böyük hadisələrə, xüsusilə də global iqtisadi böhrana hazırlamaqdır”.

“Hesab edirəm ki, Avropa İttifaqının alternativ seçimləri məhduddur. Aİ-nin üzv ölkələri istər diplomatik-siyasi, istərsə iqtisadi-ticarəti, istərsə də hərbi-təhlükəsizlik sahəsində, habelə bütün sahələrdə ABŞ-la əməkdaşlıq etmək

məcburiyyətdədir. Yəni, Aİ ABŞ-a möhtacdır,” - deyər A.Nərimanlı vurğulayıb ki, Aİ-nin ümid ocağı yoxdur. Onun sözlərinə görə, Çin də Aİ-ni ağır vəziyyətdən xilas edə bilməz: “2010-cu ildən bəri Aİ Çinlə iqtisadi-ti-

Aİ-nin alternativ seçimi var?

cari sahədə əməkdaşlığı daha da dərinləşdirib. Çin də öz mal və məhsullarını ixrac edir. Amma Rusiya-Ukrayna müharibəsi, eyni zamanda baş verən bir sıra proseslər, xüsusilə də Rusiya ilə ABŞ arasında təmasların intensivləşməsi onu göstərir ki, yaxın perspektivdə Çinin qarşısının alınması üçün müəyyən addımlar atılacaq. Düzür, hazırda Çinin özü qlobal dünyada ikinci supergüc olmağı hədəfləyir, amma nəzərə almaq lazımdır ki, Çin ABŞ-dan fərqli olaraq içində qapalı dövlətdir. Bu isə Aİ-yə münasib deyil”.

A.Nərimanlı, həmçinin vurğulayıb ki, Aİ-nin iki aparcı ölkəsi - Almaniya və Fransa Avropanın hərbi təhlükəsizliyini öz üzərinə

götürmək iqtidarında deyil: “Bu vaxtdək Avropa öz təhlükəsizliyini ABŞ-ın çətri altında təmin edirdi. Əgər ABŞ Avropadan əlini çəkərsə, görək, Avropa məkanında ABŞ-ı tam və ya yarı əvəzləyə biləcək ölkə ortaliqə çıxmalıdır. Təbii ki, bu öhdəlik Almaniya və Fransanın üzərinə düşəcək. Ancaq nə Berlin, nə də Paris bütün qitənin hərbi müdafiəsini və təhlükəsizliyini təmin etmək potensialına sahib deyil. Hətta Almaniya və Fransa arasında mübahisəli məsələlərin olacağı istisna edilmir. Nəticə etibarilə bütövlükdə Avropa İttifaqı ABŞ-ın tələblərini yerinə yetirəcək”.

Yunis ABDULLAYEV

Kimin kimə daha çox borcu var?

Beynəlxalq Valyuta Fondunun (BVF) Qlobal Borc Məlumat Bazasına görə, qlobal dövlət borcu 2024-cü ilin sonunda 102 trilyon dollara çatıb. Xarici borcun məbləğinə görə, dünya ölkə-

ləri sırasında ilk yerdə ABŞ dayanır. ABŞ-in dövlət borcu ötən il 34 trilyon dolları ötürüb. Yəni, qlobal xarici borcun üçdə biri, yaxud 34 faizi Amerikanın payına düşür.

Böyük Britaniyanın xarici borcu isə 11 trilyon dollardır. Avropa İttifaqı (Aİ) ölkələrinin cəmi borcu 20 trilyon dollardır. Birlik ölkələri içərisində Fransa 9 trilyon, Almaniya 7,5 trilyon,

Niderland 4,5 trilyon, Lüksemburq 4 trilyon, İrlandiya 3,4 trilyon, İtaliya, İspaniya və İsveç 2,8 trilyon dollar borca malikdir. Asiya ölkələrindən Yaponiya 5 trilyon, Çin 2,6 trilyon, Sinqapur 2,2

trilyon dollar borca malikdir. Amerika qitəsində ABŞ-dan sonra ən böyük borc yükü olan ölkələr qrupunda Kanada (3,5), Braziliya (1,5) və Meksika (1 trilyon) dayanır.

ABŞ-in ən çox borcu olduğu ölkələr

Qlobal borcun son illərdə artımında ABŞ əsaslı rol oynamışdır. Bu ölkənin son illərdə xarici borcu azalmağa üzrə daha da yüksəlməkdədir. Xüsusilə də, COVID-19 pandemiyasından sonra kəskin büdcə xərclərinin artımları borcun 4-5 trilyon dollar böyüməsinə səbəb olub.

ABŞ-in ən böyük borcu olduğu ölkə Yaponiyadır, 1 trilyon dollardan çox borc yükü toplanıb. İkinci yerdə dayanan Çinə borc 760 milyard dollara bərabərdir. Böyük Britaniyaya olan borc 723 milyard dollar, Lüksemburqa 424 milyard, Kayman adalarına 419 milyard, Kanadaya 379

milyard, Belçikaya 375 milyard, İrlandiyaya 336 milyard, Fransaya 332 milyard, İsveçrəyə 289 milyard, Tayvana 282, Hong Konqa 255 milyard, Sinqapura 249 milyard dollar təşkil edir. Digər ölkələrə olan borc 100-200 milyard dollar arasındadır.

ABŞ-in borclarının əsas strukturu səhm və istiqrazlardan yığılmış aktivlərdir. ABŞ hər il öz borcunun faiz və vaxtı çatan dövlət istiqrazları üzrə öhdəliklərinin bir hissəsini ödəsə də, əsas borc yükü və yeni səhmlər üzrə faiz dərəcələri xarici borc portfelini artırır. Öl-

nin məlumatına görə, ötən ilki maliyyə ilində borcu ödəmək məqsədilə ABŞ 695 milyard dollar xərcləyib ki, onun da demək olar ki, hamısı faizlər üzrə ödənişlər və xarici borca xidmət haqlarıdır. Səhm və istiqrazlar üzrə faizlər müxtəlif vaxtlarda bahalaşdığından borc da yük-

ABŞ borcunu ödəyirmi?

naətlə borcu azaltmağı düşünür.

İqtisadçılar isə bu cəhdlərin səmərə verəcəyinə əmin deyillər. Onlar hesab edirlər ki, ABŞ öz borcunun faiz və vaxtı çatan dövlət istiqrazlarının əsas borcunu ödəməyə qadirdir, borcu tamamilə bağlamaq çətindir. Ölkənin ÜDM-i 30 trilyon dollardır və ABŞ borcu sıfırlamaq üçün illik gəlirlərinin 1 sentinə toxunmadan hamısını debitorlara ödəməlidir. Yaxud, ölkənin strateji valyuta ehtiyatları 34,8 milyard dollar təşkil edir ki, bu da xarici borc rəqəmi ilə tam eynidir. ABŞ borcunu tam bağlamaq üçün bütün strateji rezervlərini satmalıdır. Bu isə ölkənin iqtisadiyyatını darmadağın edə bilər.

Buna görə də, borcun nəinki qapadılmasından söhbət gedə bilər, əksinə faizlər üzrə xərclərinin növbəti illərdə kəskin şəkildə artacağı gözlənilir. Federal Büdcə Komitəsinin proqnozuna görə, ABŞ-in ümumi faiz ödənişləri növbəti 10 il ərzində daha 13 trilyon dolları keçə və 50 trilyon dollara çatı bilər.

Xarici borc hansı iqtisadi risklər yaradır?

Dünya praktikasına görə, ölkələrin xarici borclarının qiymətləndirilməsi üçün 3 əsas indikatorndan istifadə olunur:

1. Xarici borcun məbləği ixracın 200 faizindən çox olmamalıdır.
2. Xarici borcun ÜDM-ə nisbəti 40 faizi aşmamalıdır.
3. Xarici borca xidmətlə əlaqədar bütün ödənişlərin həcmi ÜDM-ə nisbəti 5 faizdən yüksək olmamalıdır.

Bu indikatorlar üzrə göstəricilər

pisləşdikdə borcu olan ölkələr üçün ciddi risklər yaranır.

ABŞ-in mövcud borc portfelinə diqqət yetirdikdə hər 3 göstərici üzrə "qırmızı xətti" keçdiyini görmək olar. Belə ki, Amerikanın xarici borcu illik ixracından (3,2 trilyon dollar) 11 dəfə çoxdur və 200 faizlik təhlükəli ixrac limitini daha çox ötürüb. Hazırda ABŞ-in xarici borcu ÜDM-in 98 faizinə bərabərdir. Yəni, beynəlxalq praktikada qəbul edilmiş təhlükəli cizgini - 40 faizi 2,4 dəfə aşıb. Həmçinin, xarici borca xidmətlərlə bağlı ödənişlər Amerikada ÜDM-in az qala 8 faizinə nəzərdə tutulan limiti də keçib.

Beləliklə, beynəlxalq meyarlara əsaslandıqda, ABŞ iqtisadiyyatı üçün risklərin böyük olmasını görmək mümkündür. Yeri gəlmişkən, beynəlxalq kreditorlar xarici borcun

strateji valyuta ehtiyatlarına adekvatlığı nisbətində xüsusi diqqət yetirir. Çünki borc verən kreditorların hansısa tələbləri qarşısında öhdəlikləri yerinə yetirmək üçün strateji ehtiyatlar əsas zəmanətvəci maliyyə aktivləri qismində çıxış edir. Əgər həmin ehtiyatlar borcdan azdırsa, bu, ölkənin iqtisadi təhlükəsizliyi üçün arzuolunmaz hallara yol açır bilər. Dünya praktikasında bunun ən son nümunələrindən biri bir neçə il əvvəl iqtisadiyyatı müflis olan Yunanıstanın təmsalında yaşanmışdır. Yunanıstan üzvləşdiyi vəziyyətdən çıxmaq üçün torpaqlarının bir hissəsini, əmlak və digər aktivlərini xarici investorlara satmağa məcbur oldu.

ABŞ-də kritik iqtisadi vəziyyət yaranmış halda ölkə üçün defolt vəziyyətinin yaranması da istisna deyil.

kənin
Büdcə
Ofisi- xərclərə qənaət etmək istəyir. Mask 2025-ci ildə hökumətin "xərc qayçılması" sayəsində 2 trilyon dollarlıq qə-

Cənubi Qafqaz regionunda xarici borcun strukturuna baxdıqda Ermənistan və Gürcüstan borc portfelində əsas yer tutur. Gürcüstanın borcu 9 milyard dollara bərabər olmaqla ÜDM-in təxminən 38-40 faizinə bərabərdir.

Ermənistanın xarici dövlət borcu isə 2024-cü ilin yekununda 11 milyard dollara çatıb. Ümumiyyətlə, Ermənistanın son 5 illik maliyyə-borc öhdəlikləri üzrə vəziyyət yaxşılaşmaq əvəzinə, daha da pisləşib, hökumət hər il büdcə xərclərini icra etmək üçün əlavə borclanmaya getməyə məcbur olur. Məsələn, 2019-cu ildə borc 7,3 milyard dollara, 2020-ci ildə 7,7 milyard dollara, 2021-ci ildə 9,2 milyard dollara, 2022-ci ildə isə 10,6 milyard və 2024-cü ildə 10,8 milyard dollar təşkil edib.

Hazırda Ermənistanın xarici borcu ÜDM-

Cənubi Qafqazda vəziyyət necədir?

in 52 faizindən çoxdur.

Azərbaycanda xarici borc isə son illərdə davamlı olaraq azalıb. 2025-ci il yanvarın 1-ə olan məlumata əsasən, ölkəmizin xarici borcu 5 milyard 160 milyon dollar (8 milyard 772 milyon manat) ekvivalentində və yaxud Ümumi Daxili Məhsulun 6,9 faizinə bərabər olub. Yəni, Azərbaycan dünyada borcun məbləğinə görə, ən əlverişli ölkələr qrupundadır.

E.CƏFƏRLİ

ABŞ-in "TikTok" siyasəti... Tramp sosial şəbəkəni almaqda israr edir

ABŞ-in aylardır davam edən "TikTok məsələsi" yenidən aktuallaşıb. Xatırladaq ki, yanvar ayında ABŞ-da "Amerikalıların Xarici Nəzarət Edilən Proqramlardan Müdafiə Aktı" qüvvəyə

minib və Çinin ByteDance şirkətinin nəzarəti altında olan TikTok-un ABŞ-da fəaliyyəti faktiki olaraq qadağan edilib. Bununla belə, Tramp TikTok-a möhlət verib və Ədliyyə Nazirliyinə

qanunu 75 gün ərzində tətbiq etməməyi əmr edib. Həmin müddət isə bu gün, aprelin 5-də başa çatır - həmin dövrə qədər TikTok-un ABŞ bölməsinin satışı ilə bağlı sövdələşmə tamamlanmalı-

dır, əks halda proqram bloklanacaq.

Qeyd edək ki, Donald Tramp özünün adıqmə mərasimindən dərhal sonra İlon Mask və ya Larri Ellison kimi milyarderlərin TikTok sosial şəbəkəsini ABŞ hökuməti ilə birgə müəssisə formasında satın almasını dəstəkləməyə hazır olduğunu bəyan etmişdi. Tramp təklif etmişdi ki, alıcı şirkət 50 faiz səhmi ABŞ dövlətinə təhvil versin və bunun qarşılığında razılaşmanın həyata keçirilməsinə icazə verilsin. O xəbərdarlıq etmişdi ki, əgər sosial şəbəkə satılmasa, yenidən blok-lanma təhlükəsi ilə üzləşəcək.

Çin şirkətinə mənsub sosial şəbəkə amerikalı milyarderlərin hədəfindədir

Rüsumların yumşaldılması qarşılığında...

Bu təklif isə həm iqtisadi, həm də siyasi dairələrdə geniş müzakirələrə səbəb olmuşdu. TikTok-un ABŞ-da fəaliyyəti ilə bağlı bu cür addımın Çinlə münasibətə necə təsir edəcəyi və platformanın gələcəkdə necə idarə olunacağı məsələləri açıq olmaq qalmışdı. Sonradan isə Çin ABŞ-da "TikTok"-un məcburi satışının qarşısını alacağına söz vermişdi. "The Wall Street Journal"-ın mənbələrinə istinadən yaydığı məlumatda bildirilir ki, Pekin ABŞ-da sosial şəbəkənin qadağan edilməsini ən əlverişli variant hesab edir. Qarşılığında isə ötən ay Konqresin Nümayəndələr Palatası "TikTok"-un satışını, satış mümkün olmasa, qadağan edilməsini nəzərdə tutan qanun layihəsini təsdiqlədi. Çin isə ABŞ-dan "TikTok"-a əsaslıq təzyiq göstərməyi dayandırmayı tələb etmişdi -

həmin vaxt ABŞ-in keçmiş maliyyə naziri, hazırda "Liberty Strategic Capital"- özəl investisiya şirkətinə rəhbərlik edən Stiven Mnuçin investorlar konsorsiumunu toplayaraq "TikTok"-u almağa hazır olduğunu açıqlasa da bu mümkün olmamışdı.

Amma Vaşinqton özünün bu istiqamətdə söylədiyi danışıqların sonuna ABŞ Prezidenti "TikTok" sosial şəbəkəsinin satışını ilə bağlı sazişin bağlanması üçün Pekinə qarşı rüsumları yumşaltmaq imkanını da istisna etməyib. "Bəlkə də mən bunun (Çinin sazişi təsdiqləməsi) baş verməsi üçün tarifiqlər bir az azaldaram və ya buna bənzərən başqa bir addımlar atı biləm", - deyər Tramp bildirib. O, "TikTok"-u almağın bir çox yolunun olduğunu və ən yaxşı yolun tapılacağına əmin olduğunu vurğulayıb. Ağ Ev rəhbəri həmçinin ölkə ərazisində sosial şəbəkənin bloklaşdırılmasının təxirə salınmasını uzağa biləcəyini də qeyd edib.

Yeni müştəri "Amazon" oldu...

Bu dəfə isə yenidən TikTokla bağlı sürpriz bir təklif ortaya çıxıb. ABŞ-in elektron ticarət nəhəngi "Amazon" Çin mənşəli məşhur video xidməti üçün sürpriz təklif edib. Artıq bu demək olar ki, sonuncu təklifdir. Çünki TikTok şənbə gününə qədər sahiblik strukturunu dəyişməsə, ABŞ-da qadağaya məruz qalacaq. "Ama-

"TikTok"u kim alacaq?

Amma prosesin uzanacağı da ehtimal edilir. Vitse-prezident Vens "Fox News"-a müsahibəsində bildirib ki, TikTok video xidmətlə bağlı sövdələşməni yekunlaşdırmaq üçün ABŞ-a daha bir neçə gün lazım olacaq. Onun sözlərinə görə, sazişlə bağlı yekun qərarı şəxson prezident Donald Tramp elan edəcək. O əlavə edib ki, sazişin əsas məqsədi amerikalıların proqrama çıxışını təmin etməklə yanaşı, Birləşmiş Ştatların milli təhlükəsizliyinə zəmanət verməkdir. Eyni zamanda, Vens ABŞ-in danışıqlarda dəqiq kimin tərəfdaşı olduğunu açıqlamayıb. Başqa sözlə, təkliflər olsa da, "TikTok"-u satın alacaq şirkətin adı hələ tam bəlli deyil.

Vurğulayaq ki, Tramp administrasiyası "Oracle" və "Perplexity" kimi şirkətlərin, eləcə də məşhur blogger Cimmi Donaldson (MrBeast), "Shark Tank" proqramının aparıcısı

Kevin O'Liri, Employer.com saytının yaradıcısı Cessi Tinsli və milyarder Frank Makkurt kimi şəxslərin müxtəlif təkliflərini nəzərdən keçirir. Prezident ən yaxın zamanda TikTok-un gələcəyini müzakirə etmək üçün Ağ Ev rəsmiləri ilə görüşməyi planlaşdırır və yekun qərarı özü verəcəyini vurğulayıb.

Yayılan məlumatlara görə, Tramp "Oracle" və "Blackstone" investisiya şirkəti də daxil olmaqla bir neçə amerikalı sərmayədarın iştirak etdiyi konsorsium sövdələşməni təsdiq edəcək. Lakin belə bir sxem rəsmi satış olmadığı üçün qanunun tələblərinə uyğun gəlməyə də bilər. Alqı-satqının uzanmasının isə problemi yoxdur - qanunun aprelin 5-də qüvvəyə minməsi nəzərdə tutulsa da, Trampın bu müddəti uzatmaq hüququndan yenidən istifadə etməsi mümkündür.

Bu arada, TikTokla bağlı müəmma davam etsə də, sosial şəbəkə külli miqdarda cərimə ilə üzləşib. Belə ki, İrlandiyanın Məlumatların Müdafiəsi Komissiyası TikTok sosial şəbəkəsini 500 milyon avro məbləğində cərimələyəcəyini bəyan edib. Cərimənin səbəbi TikTok servisinin avropalı istifadəçilərin məlumatlarını Çinə ötürməsi ilə bağlıdır. Cərimənin təyin edilməsi haqqında qərar aprelin sonuna qədər qəbul ediləcək.

S.İSMAYILZADƏ

İdeoloji təmayüllərin savaşı...

Makron “ümumsağ dalgası”na məğlub oldu

Qərb tarixən, hətta ideoloji təmayüllərin tam təsnifatlandırılmadığı dövrlərdə belə sağ və sağ mərkəzçi ideoloji baxışa daha yaxın sayılıb. XVIII əsr tarixi Fransa inqilabı zamanında ortaya çıxan sol və sol liberalizm baxışları tədricən iki əsrdə “keşməkeşli” yol keçdi. SSRİ-nin yaranışından və xüsusilə II Dünya müharibəsindən sonrakı dövrdə daha da populyarlaşan solçuluq Qərb üçün də hakim ideoloji təmayül kimi özünü oratya qoymağa başladı. Maraqlıdır ki, həmin dövrdə anti-SSRİ cərəyanı sağ və sağ mərkəzçi ideoloji baxışları daha da inkişaf etdirdi. Və nəhayət, SSRİ-nin dağılması ilə Qərb kontingentində fərqli zaman kəsiklərində olsa da, “Qərb solçuluğu” özünü dövlət piramidasının ən üst qatına qaldıra bildi.

Makron 2027-ci il seçkilərinin “məşqini” keçir, yoxsa...

Fransada Marin Le Penin həbsi son illərdə daha çox diqqəti cəlb edən “Fransa demokratiyasının çöküşü” tezisini yenidən aktuallaşdırır. Günlərdir ki, dünya KİV-nin ən dinamik müzakirə mövzusunda çevrilmiş bu hadisəni bir çox hallarda elə qərbli siyasətçilər Makronun gələcək seçkilər üçün sığortalanmaq arzusu ilə uzlaşdırırlar - 2027-ci il prezident seçkiləri marafonunda Makronun sələfi olacaq şəxsin kimliyi indidən böyük maraq doğurur. Le Penin varlığında bu marafonun Qabriel Attara keçəcəyi böyük şübhə altında idi. Amma Attar üçün yol açıldığını düşüncələr bəlkə də yanılırlar. Çünki bu həbslə Makron nə əldə edəcək? Axı, bu gün Fransada seçicilərin mütləq çoxluğu heç də fərd olaraq Makronu, Attarı və ya Le Peni seçmir - tam əksinə, burda əsas məsələ ideoloji savaşa söykənir. Və bu da tək Fransa ilə məhdudlaşmır. Ümumən, Qərb kontingentində eyni cinsli proses inkişaf edir. Demək olar ki, bütün ölkələrdə sol təmayül “yoxuş aşığı” düşməkdir. Ən bariz nümunə kimi cəmisə 1 ay öncə baş tutan

Almaniya seçkilərini göstərərək bilirik - sol təmayül burada da sağ mərkəzçi təmayülə (xristian demokratlara) məğlub oldu. Düzdür, xristian demokratların Almaniya siyasəti üçün necə böyük mənə ifadə etməsi fonunda bu, anlaşılan ola bilər. Amma radikal sağçı AfD-nin (Almaniya üçün Alternativ) güclənməsi və parlament seçkilərində hətta ikinci səs çoxluğu qazanması mənzərəni tam şəkildə ortaya çıxarır. Makrona qalan isə özünün antidemokratik imici, “Fransa plüralizmi” anlayışının yox olması və bu kimi avtoritar göstəricilər oldu...

Le Pen Qərbin yeni dövr üçün “sağçı qaranquşlarından”

ilə siyasi səhnəyə gələrək özünü nə sağçı, nə də solçu kimi təqdim etdi, ancaq əsasən neo-liberal iqtisadi siyasət və mərkəzçi-liberal yanaşmalarla çıxış

etdi... Fransada uzun illər sol təmayülə yaxın sosialist hökumətlərin uğursuzluğu fonunda Makron həm də sosialistlərin dəstəklədiyi namizəd kimi ortaya çıxdı. Onun hakimiyyətə

gəlişi ilə klassik solçu partiyalar - Sosialist Partiyası və onun müttəfiqləri demək olar ki, siyasi arenada gücünü itirdi və solçu anlayışı məhz Makronun üzərində fokuslaşdı.

Amma Makronun hiyləgəncəsinə sol təmayülə “söykənərək” özünü xalqa “yerdirtmək” istəyi alınmadı - “Sarı jiletli” hərəkatı “Renesans”ların iç üzünü ortaya qoydu. Makronun yanacaq vergilərini artırması və sosial proqramları kəsməsi genişmiqyaslı xalq etirazlarına səbəb oldu. Bu etirazlar xalqın Makrona olan “sol” etimadını puça çıxardı. Makronun pənsiya islahatları və əmək bazarına dair qanunları solçu seçicilərin ona etimadını daha da azaltdı. Hətta Makronun ilk islahatlarından biri zənginlər üçün sərəvər vergisini ləğv etmək oldu ki, bu da onu “zənginlərin prezidenti” adlandırılan solçular arasında etimad-

sızlıq mühitini dərinləşdirdi.

Ən əsas faktlardan biri isə miqrasiya və dövlətin daxilindəki vəziyyət idi - Fransa son illərdə Afrika və Yaxın Şərq-

padakı sağçı dalgaya qoşulur.

Sağçı cazibəni yaradan “solçu media”...

Bəs necə oldu ki, kontingentdə liberal mediasiyasının dominantlığı get-gedə iflasa uğradı? Bu suala cavab tapmaq üçün daha çox liberalizmlə sağçı düşüncənin “mübarizəsi”nə diqqət yetirmək gərəkir. Məsələn, dünyanın ən aparıcı media holdingləri (Qərb KİV-i) sağçı liderlərə qarşı apardığı informasiya müharibəsində məğlub oldular. Son illərdə Qərbin aparıcı təhsil ocaqlarında belə sağçılara qarşı diskriminasiya halları artmaqda idi. Bu isə özlüyündə sağçı düşüncəni daha da möhkəmlənməyə, öz üzərində işləməyə və daha qabarıq şəkildə ortaya çıxmağa “sürüklədi”.

Sağçı ideologiyanın cazibəsini bəlkə də solçu ideologiyaya xidmət edən media və bu kimi aqreqatlar artırdı. Hətta bu gün bir çox Qərb media orqanı Tramp və Le Pen arasında müqayisə aparır. “Le Monde”, “The Guardian” kimi sol yönümlü nəşrlərlə “Breitbart”, “Fox News” kimi sağ yönümlü platformalar arasındakı fərqlər hər şeyi açıq şəkildə göstərir. Eyni zamanda, sol düşüncənin hakim olduğu Qərb demokratiyasının illərdə ki, sınaqdan “üzüağ” çıxmıdığı hər kəsə bəllidir. Qərb demokratiyasının ikili standartları göz önündədir - Liberal elitaların siyasi rəqiblərinə qarşı demokratik institutlardan necə istifadə etdiyi faktlarla sübuta yetirilir. Qərb ölkələrinin digər dövlətlərdə demokratiya adı altında apardıqları siyasət, lakin öz daxilində müxalif fikirlərə qarşı basqılar sol düşüncənin iflası üçün mühüm zəmin yaradan amillərdən birinə çevrildi.

Beləliklə, bu gün artıq özünün pik həddinə çatmış “təmayüllərin savaşı” Qərb üçün heç də müsbət gələcək vəd etmir. Ən azından, bu günün rakursundan baxdıqda...

P.SADAYOĞLU

3-cü prezident impiçment edildi

Koreya Respublikasının Konstitusiyaya Məhkəməsi Prezident Yun Sok Yolun impiçmentini təsdiqləyib.

Məhkəmə heyətinin yekdilliklə qərarı qərarda göstərilir ki, Yun Sok Yol “hüquqi dövlətə və de-

mokratik idarəetmənin əsas prinsiplərini pozub. Məhkəmənin qərarına əsasən, ölkədə 60 gün ərzində

növbədənəknar prezident seçkiləri keçirilməlidir. Xatırladaq ki, bundan öncə

2017-ci ildə Cənubi Koreyanın dövlət başçısı Pak Kın He də impiçmentə məruz qalmışdı.

Müxalifət ilə prezident arasında qarşıdurma

2024-cü ilin sonunda Cənubi Koreyada müxalif partiyalar prezidentin impiçment edilməsi ilə bağlı məsələ qaldırmışdı. Yun Sok Yol isə könüllü olaraq istefa vermək niyyətində deyildi. Müxalifəti Şimali Koreyaya rəğbət bəsləməkdə ittiham edən Yun Sok Yol dekabrın 3-də ölkədə hərbi vəziyyət elan etdi və paytaxt Seula ordu yeritdi. Hərbi vəziyyət fonunda şəhərin küçələrində ağır hərbi texnikalar hərəkət edirdi. Orduya parlamenti mühasirəyə almaq əmri verildi. Prezident Yun Sok Yol öz çıxışda bəyan etmişdi ki, onun hərbi vəziyyət rejimini təbiiq etməkdə məqsədi ölkənin təhlükəsizliyini və azad konstitusiyaya quruluşunu Şimali Koreya yönümlü qüvvələrdən qorumaqdır. Onun sözlərinə görə, ona qarşı impiçment proseduru həyata keçirmək cəhdləri hakimiyyəti iflic etmək təhlükəsi yaradır. Həmin zaman Cənubi Koreyanın Müdafiə Nazirliyində də yüksək səviyyəli hərbi rəsmilərin iclası keçirildi. Koreya Quru Qoşunlarının Baş Qərargah rəisi Pak An Su ölkədə hərbi vəziyyətin tətbiqindən sonra komandir təyin edildi. Hərbi vəziyyət müddətində parlamentin, siyasi partiyaların və birliklərin, o cümlədən regional parlamentlərin fəaliyyətinə,

hətta mitinqlərin keçirilməsinə qadağa qoyuldu.

Hərbi vəziyyətin elan olunmasına baxmayaraq, ölkə parlamenti geri çəkilmədi. Dekabrın 3-dən 4-nə keçən gecə ölkə parlamentində ölkədə hərbi vəziyyətin ləğv olunması məsələsi qaldırıldı və prezidentdən hərbi vəziyyətin ləğv olunmasını tələb edən qətnamə qəbul olundu. 190 deputat qətnamənin lehinə səs verdi. Nəticədə dövlət başçısı Yun Sok Yol təxminən 6 saat davam edən hərbi vəziyyət rejimini ləğv etmək məcburiyyətində qaldı. Hərbi vəziyyətin tətbiqində iştirak edən Cənubi Koreyanın bütün hərbi qulluqçuları daimi dislokasiya yerlərinə qayıtdılar. Dekabrın 14-də isə parlament prezident impiçment qərarını elan etdi. Səsvərmə zamanı 204 deputat qərarın lehinə, 85 nəfər isə əleyhinə səs verdi.

Yun Sok Yolun həbsinə order verildi. O, qiyama rəhbərlik etmək maddəsi ilə ittiham edilirdi. Yerli

Prezidentin həbsi

KİV-in məlumatında qeyd olunur ki, yanvarın əvvəlində istintaq qrupunun nümayəndələri Yun Sok Yolun həbs etmək üçün prezident iqamətgahına gəldilər. Lakin iqamətgahın qarşısında qrupun nümayəndələri ilə prezidentin mühafizə qüvvələri arasında qarşıdurma yaşandı. İstintaq qrupunun nümayəndələri iqamətgaha yaxınlaşanda dövlət başçısını mühafizə edən hərbiçilər onların qarşısını kəsdi. Nəticədə, onlar yanvarın 3-də ərazini tərk etmək məcburiyyətində qaldılar. Yanvarın 7-də Cənubi Koreya məhkəməsi yenidən Yun Sok Yolun həbsinə order verdi. O, yanvarın 19-da həbs olundu. Lakin martın 7-də Yun Sok Yol məhkəmə qərarı ilə həbsdən azad edildi.

YUNIS

ŞƏN BƏ ÜÇÜN NƏZM

Narahat olma, Qızım -
sənsiz yaşamaq mümkünmüş deyər
yavaş-yavaş düşürsən gözümdən.

İçirəm-kövrəlirəm, kövrəlirəm-İçirəm...
Narahat olma, Qızım -
öldürdüyün gündən bəri yavaş-yavaş
dirilirəm:
o dünyadan bu dünyaya hər gün bir az
köçürəm.
Amma yaşaya bilmirəm, bilmirəm...
Hərdən züm-züm edirəm,
hərdən də ulayıram...
Narahat olma, Qızım -
yavaş-yavaş sağalıram iflicdən,
məsələn, artıq səni xatırlayanda
başımı bulayıram.
Amma yaşaya bilmirəm, bilmirəm...
İstəsəm taparam səni -
atıb gedən qadınların hamısı
eyni yerə yığışlır əslində...
Amma axı nəyə lazım, mən ki sənsiz
ölmürəm.
Amma yaşaya bilmirəm, bilmirəm...
Narahat olma, Qızım -
mən şəhərdə gözəndə
insanlar bir adamlıq kənardan keçirlər,
sanki yanımda yeriyirəm deyər...

Başımı çırpıram dəmir qapına,
ağrıyır min illik zədə başımda.
Başımla döyürəm qapını, sevdə,
nə evdən çıxırsan, nə də başımdan.

Mən əkin taleli qara torpağam,
sən biçin qismətli ələcsiz çiçək...
Bir az da, bir az da məndən kənar dur
ki sənnən bir qoşa şəkil çəkdirək.

Sanki məndən gəlir gözünün yaşı,
Sanki gözlərin də mənimdə bu gün.
Qara höriyünü döy kürəyinə -
zəncir vur, aşura günündü bu gün.

Vaxt var idi, göz yaşı azadlıq simvoluymdu;
vaxt var idi, yox idi qulun aqlamağ haqqı.

Nəysə... ruhu şad olsun aldığımız
canların.
Heç çoxu içilmədi axıdılan qanların...
Ey bizim əsrimizin gözəllik salonları,
savaşda Janna Darkin saç düzümlü
necəydi?

Beyrəyin köynəyinin vardı yuyulmağ
haqqı?

Döşünə döymədilər qürrələnən igidlər,
döydülər qaragözlü atlarının döşünə...
Sürülməkdən zay oldu Pikassonun fırçası
Fəzlullah Nəiminin otuz iki dişinə.

Dünyanı anlamaqçün
bax o topal Teymurun
axsaq ayaqlarıyla möhtəşəm yerisinə.

Və bu boyda can atma nəvəzişə, tumara:
siğal haqqı boydadı bədənin şallağ haqqı.

Göy üzü ərşə qalxan əzablarla doludu.
Yer kəsilib atılmış əzablarla doludu:
Nil çayının sol qolu Babəkin sağ qoludu.
Tökür Kleopatra Ümid burnunun suyun
Lüdivikin üzülmüş Dardanel boğazına.

Bu dünyanın gördüsi pioner şəcürüylə
gör nə gözəl züü tutub Dədə Qorqud
sazına.

Bəs oğlum Tural hanı...
Qazılıq dağındadı,
gün gələr enər ordan Qazilik dağın tutar.
Savaşların mənası: bu qəsbkar vətənlər
öz oğlun basdırmağa özge torpağın tutar.

Və tutar bulaq gözün tutulmuş torpağ
haqqı.

O hansı ölüm idi - qapısı arxasında
bir kişini atının yəhərində gözlədən?
O hansı çılpaq idi - natəmiz əlləriylə
müqəddəs yerlərini ayıb sayıb gizlədən?
O təkgözlü necirən necoldu
yarpağ haqqı?!

Ölüb yığılasan yığılanda da...
Salxım buzlar kimi sınıb gedəsən...
Deyirlər torpağın altı soyuqdu,
nola, qəbrinə də yanib gedəsən.

Gözlərin tavana deyib - qayıda,
ürəyin atlanıb çöllərə düşər...
Salıb itirərsən xatirələri,
ancaq etibarlı əllərə düşər.

Öləsən bir düşmən sevindirərsən,
ardınca bəri bir “sağ ol” un ola ...
Gözünü qapaya bir qız əlləri -
bu, senin ilk qadın siğalın ola!..

“Kərə yağı” adı ilə satılan zəhər...

Nələrə diqqət etməliyik?

Kərə yağı qida rasionumuzda mühüm yer tutur. Bəllidir ki, kərə yağı insan sağlamlığı üçün faydalı olduğu kimi, qiymət baxımından da digər yağları üstələyir. Təbii kərə yağının tərkibində 82

faiz süd yağı, su, süd şəkəri, minerallar, xolesterin, suda həll olmuş vitaminlər, zülal, turşular və təbii aromalar var. Son zamanlar tüğyan edən xəstəliklər, qida rasionuza diqqət yetirməyin

vacib olduğunu göstərir. Qidalanma üzrə mütəxəssislərin fikrincə, hər bir insan gün ərzində ən azı 100 qram yağ qəbul etməlidir. Bu şərtlə ki, həmin yağ keyfiyyətli olsun...

Statistika

2024-cü ildə Azərbaycanda kərə yağının idxalında rekord səviyə

yədə artım olub. Dövlət Gömrük Komitəsinin məlumatına görə, ötən il xarici ölkələrdən Azərbaycana kərə yağı və süddən hazırlanmış digər yağların idxalı 78,4 faiz artıb. 2024-cü ildə Azərbaycana

173,6 milyon dollar dəyərində 29,6 min ton kərə yağı gətirilib. Müqayisə üçün bildirik ki, 2023-cü ildə 92,4 milyon dollar dəyərində 16,6 min ton kərə yağı idxal olunub.

Bəzi yağlarda uyğunsuzluq aşkarlandı...

Heç kimə sirr deyil ki, bu gün bəzi marketlərdə satılan kərə yağlarının tərkibi çox qarışıqdır. Azərbaycan Qida Təhlükəsizliyi Agentliyi (AQTA) bununla bağlı monitorinqlər həyata keçirir. Ötən günlərin birində qurumun həyata keçirdiyi nəzarət tədbirləri çərçivəsində AQTA əməkdaşları tərəfindən fiziki şəxs Cəfərov Əli Telman oğlunun istehsal etdiyi kərə yağlarından nümunələr götürülüb. Həmin nümunələrin müayinəsi nəticəsində məhsul partiyalarında bitki sterinləri (Kampesterin, Stigmasterin, Beta-sitosterin), eyni zamanda normativ sənədə bu növ məhsulun tərkibində istifadəsinə icazə verilməyən qida əlavələri (Sorbin və Benzoy turşuları) aşkarlanıb.

AQTA-nın İnformasiya təminatı və innovativ həllər şöbəsiindən bildirilib ki, faktla bağlı agentlik tərəfindən sözügedən məhsul partiyalarının döviyyədən çıxarılması və ticarət şəbəkələrindən geri çağırılması barədə məhdudlaşdırıcı qərar qəbul edilərək qanunvericiliyə uyğun zəruri tədbirlər görüleb.

Qeyd edək ki, kərə yağı məhsullarının üzərində təbii inək süddündən alınmış, pastərizə edilmiş qaymaqdan istifadə edilməsi bəyan edildiyi halda, faktiki tərkibində bitki yağının aşkarlanması istehsalçı tərəfindən istehlakçıların aldadılması və hüquqlarının pozulması hesab olunur. Həmçinin tərkibində Sorbin (E200) və Benzoy (E210) turşuları olan məhsulların həddindən artıq istehlakı insanlarda allergik reaksiyaların yaranmasına səbəb ola bilər ki, qıvvədə olan normativ sənədə uyğun olaraq bəzi məhsullarda həmin qida əlavələrinin istifadəsi qadağandır.

Yağ yüksək istilik prosesinə məruz qaldıqda...

Mütəxəssisin sözlərinə görə, heyvan mənşəli yağlardan istifadə etməli olacağıqsa, bu zaman diqqət etməliyik ki, təbii kərə yağı və yaxud nehrə yağı olsun: “Bunlardan istifadə edərkən həddindən artıq çox qızartmamalıyıq, çünki yağ yüksək istilik prosesinə məruz qaldıqda tərkibində konservergen maddələr əmələ gəlir ki, bu da zamanla daxili orqanların və orqanizmin müxtəlif orqanlarını xərçəngə yoluxma riskini artırır. Yaxşı olar ki, yeməkləri hazırladıqda artıq bisməyə az qalmış yağ əlavə etmək həm yağın tərkibinin keyfiyyətli qalmasına, həm də orqanizmə zərər verməməsinə səbəb olur”.

Heç də 100 faiz kərə yağı deyil!

Mövzu barədə fikirlərini “Yeni Azərbaycan”la bölüşən Azad İstehlakçılar İctimai Birliyinin (AİİB) sədri Eyyub Hüseynov bildirib ki, müxtəlif adlarla təqdim olunan yağların tərkibi heç də 100 faiz kərə yağı deyil: “İstehsal prosesində daha çox bitki yağlarından istifadə edilir. Son zamanlar kərə yağının qiymətinin artması bu işə bir qədər

də təkan verib. Hazırda kiloqramı 20 manatdan aşağı kərə yağı yoxdur. Bu da bəzi işbazlara imkan yaradır ki, bazara daha çox saxta məhsullar çıxartsınlar.

Doğrudur, AQTA bununla bağlı hərəkətə keçib. Amma bu kafi deyil. Bu gün bazarlarda və ticarət şəbəkələrində kifayət qədər saxta yağlar var”.

Hansı yağ daha bərkdirsə...

E.Hüseynov bildirib ki, qidaların əksəriyyətinin üstündə aldadıcı informasiyalar var: “Yaxşı olar ki, kərə yağı alan zaman onu əldə bərk sıxsınlar. Hansı yağ daha bərkdirsə, o təbii kərə yağıdır. Mən bir neçə il əvvəl Yeni Zəlandiyada Azərbaycana göndərilən kərə yağının istehsal zavoduna getdim və orda ölkəmiz üçün hazırlanan yağa

baxdım. Hətta orda süd istehsalı və fermer təsərrüfatına da getmişdim. Orada heyvanlar açıq səma altında otlayırlar, yemlərlə yemləndirilmirlər”.

Sağlam qidalanma üzrə mütəxəssis Məhsəti Hüseynova isə bildirib ki, yağ orqanizmə enerji verən, eyni zamanda da çox faydalı olan makroelementlərdən hesab olunur. Mütəxəssis qeyd edir ki, bitki və heyvan mənşəli yağlardan istifadə etmək lazımdır: “Xüsusilə tərkibində doymamış yağ turşuları olan yağlardan istifadə etmək yay aylarında daha çox faydalıdır. Buna da zeytun yağını nümunə göstərmək olar, çünki zeytun yağı soyuq sıxım olan, təbii, keyfiyyətli yağ hesab olunur. Bunu həm yeməklərdə, həm də salatlarla istifadə etmək olar. Daha

Yeməklərimizdə hansı yağlardan istifadə etməliyik?

sonra avokado yağından istifadə etmək də orqanizmə üçün faydalıdır. Avokadonı həm tərəvəzlərlə, həm də qızartmalarda da istifadə etmək olar, eyni zamanda da həmin avokadodan az yağ istifadə etməklə, hər hansı bir səhər yeməyi, omelet kimi və yaxud digər səhər yeməyi kimi qəbul olursa, gün ərzində orqanizmə enerji vermiş olur”.

Yeganə BAYRAMOVA

Allah rəhmət eləsin!

“Yeni Azərbaycan” qəzetinin kollektivi Azərbaycan Respublikası Prezidentinin köməkçisi - Prezident Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyevə atası **FƏRHAD HACIYEVİN** vəfatından kədərlandiyini bildirir və dərin hüznlə başsağlığı verir

Təsisçi:
Yeni Azərbaycan Partiyası
Baş redaktor:
Alıqış HƏSƏNOĞLU

www.yeniazərbaycan.com
mail@yeniazərbaycan.com
Ünvan: Bakı - AZ-1000. Üzviyyətli Hacıbəyli - 66
Telefonlar:
598-37-76, 498-82-21
498-81-24, 498-19-84

İndeks: 67100
Lisenziya: N-B-317
Tiraj: 4902
Sifariş: 663
“Kapital Bank” ASC-nin Nərimanov rayonu filialı
h/h - 33080019443900419109
kod - 200093
VÖEN - 1500486601

Qəzet “Yeni Azərbaycan”ın bilgisayar mərkəzində yığılıb, səhifələnilir və “Azərbaycan” nəşriyyatında ofset üsulu ilə çap edilir.

Qəzet 1993-cü ilin
aprel ayında nəşr olunur.
Məsul nəvbətçi:
Yeganə Bayramova